

بخش دوم

معرفی برنامه‌ها

معرفی شناسنامه کتاب‌های پایه یازدهم

یکی از اهداف مهم تغییر برنامه‌های درسی در راستای سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، تدارک فرصت‌های تربیتی متنوع و جامع برای دانش‌آموزان، جهت کسب شایستگی‌های لازم برای درک و اصلاح موقعیت، براساس نظام معیار است. بر همین مبنا بود که پس از استقرار ساختار جدید نظام آموزشی کشور در سال ۱۳۹۱، به تدریج برنامه‌های درسی و مواد آموزشی پایه‌های مختلف تحصیلی، با تبعیت از الگوی هدف‌گذاری برنامه‌های درسی و تربیتی، مبنی بر تربیت یک پارچه عقلی، ایمانی، علمی، عملی و اخلاقی دانش‌آموزان، به گونه‌ای که آنان بتوانند موقعیت خویش را نسبت به خود، خدا، دیگر انسان‌ها و نظام خلقت به درستی درک کرده و توانایی اصلاح مستمر موقعیت فردی و اجتماعی خویش را کسب نمایند، راهنمای عمل برنامه‌ریزان و مجریان برنامه‌های درسی قرار گرفت.

در این بخش از ویژه‌نامه، ضمن معرفی شناسنامه کتاب‌های درسی پایه یازدهم، به شرح مأموریت این مواد آموزشی در راستای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران می‌پردازیم و امیدواریم توصیه‌های برنامه‌ریزان و مؤلفان کتاب‌های درسی در این بخش، شرایط مطلوبی را برای اجرای مؤثر برنامه‌های درسی این پایه و نیل به اهداف غایی نظام تربیتی تراز جمهوری اسلامی ایران فراهم آورد.

۲. معرفی اجمالی

کتاب درسی آمار و احتمال در راستای اهداف برنامه درسی حوزه ریاضی و با رویکرد آموزش از طریق حل مسئله و تأکید بر فعالیت در کلاس درس به منظور ساختن مفاهیم توسط دانش‌آموز تألیف شده است. محتوای این کتاب حدود و دامنه کار دبیران محترم را مشخص کرده است. بنابراین دفتر تألیف انتظار دارد مطالب کتاب بی‌کم و کاست و بدون هیچ‌گونه اضافاتی (به لحاظ موضوع و مفهوم جدید)، تدریس شود. به‌عنوان مثال در فصل اول اثبات هم‌ارزی‌ها بدون استفاده از جدول ارزش‌ها خواسته نشده است، لذا طرح چنین سؤال‌هایی چه در کلاس و چه در ارزشیابی جایز نمی‌باشد.

در فصل اول دانش‌آموزان با منطق ریاضی آشنا خواهند شد. منطق ریاضی در واقع دستور زبان ریاضی است. موضوع منطق ریاضی، به معنای عام، تفکر است. آن‌چه که تفکر را، به‌عنوان موضوع منطق ریاضی، از دیگر موضوعات علوم متمایز می‌کند، تعین خاصی از تفکر است که به آن تفکر استدلالی یا تفکر استنتاجی می‌گوییم. بنابراین منطق ریاضی به بررسی قواعد استدلال در ریاضیات می‌پردازد. از طرفی توجه دارید که تئوری احتمالات مبتنی بر تئوری

نام کتاب: آمار و احتمال

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۵

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ریاضی فیزیک

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت کتاب

ایجاد متن و محتوای مناسب برای همه دانش‌آموزان این پایه در یادگیری منطق ریاضی، مجموعه‌ها، احتمال و آمار مأموریت اصلی این کتاب است.

مجموعه‌ها و تئوری مجموعه‌ها نیز مبتنی بر منطق ریاضی است؛ به‌همین دلیل در فصل اول کتاب به این دو موضوع (منطق ریاضی و مجموعه‌ها) پرداخته شده است. فصل دوم در مورد علم احتمال است. دانش‌آموزان در سال‌های گذشته با احتمال و حل برخی مسائل مقدماتی آن آشنا شده‌اند ولی مبتنی بر آن چه آموخته‌اند، ممکن است به اشتباه تصور کنند مسائل عمل احتمال، چیزی غیر از دو مسئله شمارشی و تقسیم «تعداد حالات مطلوب» به «تعداد حالات ممکن» نیست. هر چند این تصور از مسائل احتمال، در ابتدای آشنایی با احتمال مفید است ولی لازم است دید دانش‌آموز وسیع‌تر شود. در این درس مفاهیمی چون استقلال و احتمال غیرهم‌شانس می‌توانند به این گسترش دید کمک کنند و البته بهتر است معلم نیز در حین تدریس بر این موضوع تأکید کند که «علم احتمال شاخه‌ای از علم ترکیبات نیست».

در بسیاری از مثال‌هایی که در فصل احتمال مطرح می‌شود به پرتاب تاس و بالا انداختن سکه و انتخاب کارت‌های رنگی و... اشاره می‌گردد که ممکن است در ذهن دانش‌آموز این شبهه به وجود بیاید که «علم احتمالات به حل مسائلی بی‌فایده می‌پردازد!» اما باید دانست که وجود این نوع مسائل در تمامی کتاب‌های احتمال از این جهت است که آموزش قضایا و فرمول‌های احتمال به کمک آن‌ها ساده‌تر است. تذکر این نکته در کلاس و به علاوه توجه به مثال‌هایی که در آن‌ها تا حدی به مباحث واقعی‌تر پرداخته شده است می‌تواند دانش‌آموز را تا حدی متوجه اهمیت و کاربردهای علم احتمال کند.

در ریاضیات به‌طور کلی و در علم احتمال به‌طور خاص، هم درک شهودی اهمیت دارد و هم توانایی محاسبه. از این‌رو خوب است که دانش‌آموز گاهی قبل از محاسبه یک احتمال بتواند تقریبی کلی از پاسخ را ارائه کند و دست‌کم به‌طور حسی مشخص کند که آیا جواب به یک نزدیک است، یا به صفر و یا به هیچ‌کدام؟ گاهی نیز پس از پایان محاسبات از خود بپرسد که آیا پاسخ به دست آمده با شهودش سازگار است؟ و اگر نیست آیا در محاسبه اشتباه کرده است و یا این‌که شهود، او را درست هدایت نمی‌کند؟

در فصل‌های سوم و چهارم کتاب به موضوع آمار پرداخته‌ایم. در این فصول و در ادامه مطالبی که دانش‌آموزان در سال‌های قبل یاد گرفته‌اند و نیز با هدف بالا بردن سطح

سواد آماری سعی در کاربردی ارائه کردن این علم داشته‌ایم. اغلب آمار را به‌عنوان معنای قدیمی آن یعنی «داده‌های گردآوری شده» می‌شناسند، ولی علم آمار معانی و کاربردهای گوناگونی دارد. آمار توصیفی راه‌های تلخیص داده‌ها را با معیارهای مختلف و نمودارهای گوناگون بیان و اطلاعات آن‌ها را ساده و قابل استفاده می‌کند. اوج علم آمار استفاده از علم احتمال برای ابداع آمار استنباطی است. آمار استنباطی استخراج نتایجی براساس بخش کوچکی از داده‌ها در یک مسئله است که می‌توان آن را به همه داده‌های آن مسئله تعمیم داد. با وجود آن‌که پایه‌های احتمال بر نظریه‌های ریاضی استوار شده است، ولی آمار را نمی‌توان به‌عنوان شاخه‌ای از ریاضی در نظر گرفت. به‌دلیل ارتباط آمار با علوم تجربی، آموزش آمار نیز شباهت بیشتری به آموزش فیزیک و شیمی دارد تا به ریاضیات.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب پیشین

وجه تشابه این کتاب با کتاب ریاضی دهم در رویکرد و نیز فعالیت‌محور بودن آن است، به طوری که دانش‌آموزان در اکثر موارد در ساختن و آموزش مفهوم مشارکت داده شده‌اند.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین استفاده بیشتر از مثال‌های حل شده و متن است. هم‌چنین در تألیف این کتاب کاربردی کردن مطالب و استفاده از کاربردهای احتمال و آمار در علوم دیگر مدنظر بوده است. مبحث احتمال در این کتاب به پایان رسیده است، بنابراین در سال بعد، یعنی پایه دوازدهم، مبحثی به نام احتمال وجود ندارد.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

دبیران محترم که داوطلب تدریس این کتاب هستند باید در زمینه آمار آموزش‌های لازم و کافی را دیده باشند و علاوه بر تسلط نسبی بر این علم، موضوعات ریاضی پایه را نیز به خوبی بدانند.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

در پایه دوازدهم کتابی با عنوان «ریاضیات گسسته» خواهیم داشت که شامل بخش‌هایی چون گراف، تئوری اعداد و ترکیبیات خواهد بود.

همین راستا توجه به انجام فعالیت‌ها در کلاس درس و ایجاد فضای بحث و گفت‌وگو و دادن مجال به دانش‌آموز برای کشف مفاهیم به‌طور جدی توصیه می‌شود. زمان کلاس درس نباید به مباحثی خارج از اهداف کتاب درسی اختصاص یابد. همچنین نباید آزمون‌های مختلف خارج از مدرسه مبنای آموزش مفاهیم در کلاس درس واقع شوند، بلکه این کتاب درسی است که سطح و سبک آزمون‌ها را مشخص می‌کند. در بسیاری از موارد درباره یک مفهوم، حد و مرزهایی در کتاب رعایت شده است که باید به این موضوع در ارزشیابی‌ها و آزمون‌های رسمی توجه شود. رعایت این محدودیت‌ها موجب افزایش تناسب بین زمان اختصاص یافته به کتاب و محتوای آن خواهد شد. روند کتاب نشان می‌دهد که ارزشیابی باید در خدمت آموزش باشد. در واقع ارزشیابی باید براساس اهداف کتاب باشد و نه موضوعاتی که گاهی پیش از این، سال‌ها به‌صورت سنتی ارائه شده‌اند.

ارتباط بین ریاضیات مدرسه‌ای و محیط پیرامون و کاربردهای این دانش در زندگی روزمره، که به وضوح در اسناد بالادستی مورد تأکید قرار گرفته است، به‌صورت تدریجی خود را در کتاب‌های درسی نشان می‌دهد. تلاش برای برقراری این ارتباط در تصاویر کتاب نیز قابل مشاهده است که امید است مورد توجه معلمان و دانش‌آموزان عزیز قرار گیرد.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

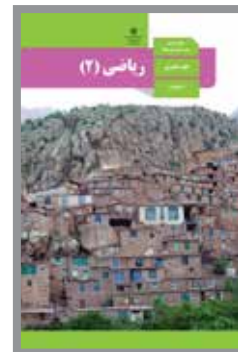
وجه تشابه این کتاب با کتاب ریاضی ۱ در رویکرد و نیز فعالیت‌محور بودن این کتاب است، به‌طوری که دانش‌آموزان در اکثر موارد در ساختن و آموزش مفهوم و دستیابی به مفاهیم اصلی درس مشارکت داده شده‌اند.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین، امکان فعالیت و کار بیشتر دانش‌آموزان در کلاس و پرداختن مثال‌های حل شده در متن است. هم‌چنین در تألیف این کتاب کاربردی کردن مطالب در علوم تجربی مدنظر قرار گرفته است. مبحث آمار در این کتاب در سطح دبیرستان تمام خواهد شد.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

دبیران محترم که داوطلب تدریس این کتاب هستند باید

نام کتاب: ریاضی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۱

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: علوم تجربی

میزان ساعت تدریس: ۴ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

ایجاد فرصت‌های مناسب برای یادگیری همه دانش‌آموزان در آموزش مفاهیم ریاضی و کاربردهای ریاضی مأموریت اصلی این کتاب است.

۲. معرفی اجمالی

این کتاب از هفت فصل تشکیل شده است. فصل اول: هندسه تحلیلی و جبر؛ فصل دوم: هندسه؛ فصل سوم: تابع؛ فصل چهارم: مثلثات؛ فصل پنجم: توابع نمایی و لگاریتمی؛ فصل ششم: حد و پیوستگی و فصل هفتم: آمار و احتمال. کتاب حاضر در راستای برنامه درسی ملی و در ادامه تغییر کتاب‌های ریاضی دوره دوم متوسطه تألیف شده است. همانند پایه‌های قبلی، ساختار کتاب براساس سه محور اساسی فعالیت، کار در کلاس و تمرین قرار گرفته است. از این میان، «فعالیت‌ها» موقعیت‌هایی برای یادگیری و ارائه مفاهیم جدید ریاضی فراهم می‌کنند و این امر مستلزم مشارکت جدی دانش‌آموزان است. البته معلم هم در این میان نقش مهم برای راهنمایی و هدایت کلی فعالیت‌ها به عهده دارد. با توجه به اینکه کتاب برای دانش‌آموزان سطح متوسطه طراحی شده است، با در نظر گرفتن شرایط مختلف، امکان غنی‌سازی فعالیت‌ها و یا ساده‌سازی آن‌ها به وسیله معلم وجود دارد. در هر حال تأکید اساسی مؤلفان، محور قرار دادن کتاب درسی در فرایند آموزش است. در

در زمینه مفاهیم کتاب، آموزش‌های لازم و کافی را دیده باشند و علاوه بر تسلط نسبی بر مطالب کتاب، موضوعات ریاضی پایه را نیز به خوبی بدانند.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

در پایه دوازدهم، در کتاب ریاضی رشته تجربی، فصل‌های تابع، مثلثات، حد، مشتق و احتمال خواهیم داشت ولی مبحث آمار وجود نخواهد داشت.

نام کتاب: علوم و فنون ادبی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۳

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی / علوم و معارف اسلامی

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

این کتاب در نظر دارد چهار مهارت زیر را در زمینه علوم ادبی به دانش‌آموزان یاد دهد.

الف. زیبایی‌شناسی: توانایی به‌کارگیری مسائل علم بیان نظیر تشبیه، استعاره، مجاز و کنایه در شعر و نثر؛

ب. موسیقی کلام: توانایی درک پایه‌های آوایی و به‌دست آوردن وزن شعر؛

ج. تاریخ ادبیات: آشنایی با تاریخ ادبیات قرن‌های هفتم، هشتم، نهم، دهم و یازدهم هجری قمری؛

د. سبک‌شناسی و نقد ادبی: تحلیل چرایی تفاوت‌های روشی و شیوه کار شاعران و نویسندگان (سبک عراقی با سبک خراسانی)

۲. معرفی اجمالی

این کتاب، پس از پیش‌گفتار و ستایش الهی، در چهار فصل به شرح زیر تألیف شده است:

فصل یکم

درس یکم: تاریخ ادبیات قرن‌های ۷ و ۸ و ۹ (سبک عراقی)

درس دوم: پایه‌های آوایی شعر

درس سوم: تشبیه و انواع آن (فشرده و گسترده)

* کارگاه تحلیل فصل

فصل دوم

درس چهارم: سبک‌شناسی قرن‌های ۷ و ۸ و ۹ (سبک عراقی)

درس پنجم: پایه‌های آوایی همسان (۱)

درس ششم: مجاز

* کارگاه تحلیل فصل

فصل سوم

درس هفتم: تاریخ ادبیات قرن‌های ۱۰ و ۱۱ (سبک هندی)

درس هشتم: پایه‌های آوایی همسان (۲)

درس نهم: استعاره

* کارگاه تحلیل فصل

فصل چهارم

درس دهم: سبک‌شناسی قرن‌های ۱۰ و ۱۱ (سبک هندی)

درس یازدهم: پایه‌های آوایی همسان دو لختی

درس دوازدهم: کنایه

* کارگاه تحلیل فصل

نیایش

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های دیگر

این کتاب از نظر محتوا متفاوت با بقیه درس‌هاست و با نگرشی تخصصی نگاشته شده است، به‌همین سبب شما در پایه‌های بالاتر در این درس کتاب‌هایی خواهید خواند.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

وضعیت کنونی کتاب‌های تخصصی زبان و ادبیات فارسی مربوط به فنون ادبی سال دوم و سوم، تاریخ ادبیات، سال سوم: آرایه‌های ادبی، پیش‌دانشگاهی: ادبیات فارسی (قافیه و عروض - نقد ادبی). با توجه به نمای کلی کتاب‌های موردنظر، می‌توان فهمید که هر سال دانش‌آموز با یک

این شرح است: پرورش مهارت‌های زبانی به منظور تقویت فهم قرآن و متون دینی و کمک به زبان و ادبیات فارسی. «تألیف کتاب‌های عربی هفتم تا یازدهم به شیوه متن‌محور انجام گرفته است. انتظار می‌رود دانش‌آموز پایه یازدهم بتواند در پایان سال تحصیلی متونی چون آیات ساده قرآن، احادیث و نیز ترکیبات و عبارات عربی متون نظم و نثر فارسی را، درست بخواند و معنای آن‌ها را بفهمد و ترجمه کند.

کتاب درسی، عموماً، با توجه به مصوبات اسناد بالادستی «برنامه درسی ملی» و همچنین براساس «راهنمای برنامه درسی» تألیف می‌شود. به عبارت دیگر برنامه درسی ملی، مهم‌ترین سند تألیف کتب درسی است. راهنمای برنامه درسی عربی نیز نقشه راه تألیف تمام کتاب‌های درسی عربی است.

لازم به ذکر است که اگرچه یکی از چهار مهارت زبانی «سخن گفتن» است و ما به استناد برنامه درسی ملی مکالمات کوتاهی نیز در کتاب گنجانده‌ایم ولی آموزش مکالمه یا مهارت سخن گفتن هدف اصلی برنامه درسی عربی نیست.

کتاب عربی پایه یازدهم در هفت درس تنظیم شده است و هر درس را می‌توان در سه جلسه آموزشی تدریس کرد. بنابراین کتاب بر مبنای ۲۱ جلسه تدریس تألیف شده است.

۲. معرفی اجمالی

کلمات استفاده شده در کتاب‌های عربی درسی پرکاربردترین واژگان زبان عربی هستند که در قرآن، احادیث، روایات و زبان و ادبیات فارسی نیز بسیار به کار رفته‌اند. هدف اصلی آموزش زبان عربی، فهم متن به‌ویژه فهم قرآن کریم و نیز متون دینی همانند احادیث، دعاها و متون ادب فارسی آمیخته با واژگان عربی است.

در کل کتاب، آموخته‌های پیشین تکرار شده است تا با گذر زمان کم‌کم این آموخته‌ها ملکه ذهن دانش‌آموزان شود.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

همانند کتاب‌های پیشین بخش‌های متن، واژگان، درک مطلب، تمرین و پژوهش در این کتاب وجود دارد.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

برخلاف کتاب‌های پیشین که قاعده‌محور بودند این کتاب‌ها متن‌محورند و لذا فاقد بخش‌هایی از قواعد هستند

کتاب مواجه است و به انباشت مطالبی که در آن وجود دارد، پی برد. اما کتاب حاضر به دانش‌آموز این امکان را می‌دهد که بتواند هر سال از هر یک از فنون بالا درس‌هایی را بیاموزد. امکان تکرار و تمرینی که در این کتاب وجود دارد موجب می‌شود تا دروس مورد نظر در او نهادینه شود.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

- کتاب با رویکرد پرورش مهارت زبانی تألیف شده است.
- لازم است از برجسته کردن بار دانشی کتاب در کلاس خودداری شود.
- بر جنبه کاربردی محتوا تأکید می‌شود.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

این کتاب با همین فصل‌بندی و اندکی تغییر در عناوین در پایه دوازدهم نیز در چرخه نظام آموزشی قرار خواهد گرفت.

۱. نام کتاب: عربی، زبان آموزی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۶

رشته تحصیلی: رشته‌های ریاضی فیزیک و علوم تجربی

۲. نام کتاب: عربی، زبان تخصصی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۷

رشته تحصیلی: رشته ادبیات و علوم انسانی

۳. نام کتاب: عربی ۲، زبان تخصصی

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۸

رشته تحصیلی: رشته علوم و معارف اسلامی

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

رویکرد برنامه درسی عربی براساس برنامه درسی ملی و به

که آموزش آن‌ها بسیار وقت‌گیر است و موجب می‌شود مهارت‌های اصلی زبانی تحت‌الشعاع آن‌ها واقع شوند. ضمناً در بخش بارم‌بندی این کتاب مهارت شفاهی نمره دارد اما در کتاب‌های پیشین این‌گونه نبود.

یادآوری

تحلیل صرفی و اعراب، تعریب و تشکیل و اعراب‌گذاری از اهداف کتاب درسی نیست. کل واژه‌ها و کلمات اعراب‌گذاری شده است، تا دانش‌آموز در درست‌خوانی دچار مشکل نشود. به‌همین دلیل شایسته است طراحان آزمون‌ها نیز متون و عبارات امتحانی را کاملاً حرکت‌گذاری کنند. تجزیه و ترکیب از اهداف کتاب درسی نیست. این کار در سطح دانشگاه و حوزه قرار دارد. مهم این است که برای مثال دانش‌آموز در برخورد با کلمه‌ای مانند «الْمَطْبَخ» همین‌قدر بداند که این کلمه اسم مکان، به معنای جای پختن یا آشپزخانه است.

آموزش فعل و ضمیر عربی در کتاب‌های دوره اول متوسطه با زبان فارسی تطبیق داده شده و براساس «من، تو، او، ما، شما، ایشان» است. سبک پیشین این‌گونه بود: «هُوَ، هُمَا، هُمْ، هِيَ، هُمَا، هُنَّ، أَنْتَ، أَنْتُمَا، أَنْتُمْ، أَنْتِ، أَنْتُمَا، أَنْتُنَّ، أَنَا، نَحْنُ»

این شیوه در تدریس آزمایشی کتاب کاملاً موفق بوده و دانش‌آموزان درس را بهتر آموختند. توضیح این‌که: همین‌که دانش‌آموز بداند که «أَنْتُمْ» یعنی «شما» و دلالت بر «بیش از دو مرد» دارد کافی است. لذا هدف کتاب این نیست که، برای مثال، بگوییم:

أَنْتُمْ ضمیر منفصل مرفوع است؛ كُمْ ضمیر متصل نصب و جَرّ است؛ إِيَّاكُمْ ضمیر منفصل منصوب است، و تُمْ ضمیر متصل فاعلی است. همین‌که دانش‌آموز آنتم را «شما معنا کند و به عنوان ضمیر بشناسد در این مرحله از آموزش کافی است.

۵. مهم‌ترین تأکیدات درباره شیوه تدریس و ارزشیابی کتاب عربی، زبان قرآن (۲) پایه یازدهم

مشترک کلیه رشته‌ها

۱. متن درس اول بخشی از «آیات اخلاقی قرآن»، شامل (آیات ۱۱ و ۱۲ سوره حُجرات، و قواعد پیرو آن درباره شناخت اسم تفضیل و اسم مکان است. در تمرینات درس هم اسم فاعل، اسم مفعول و اسم مبالغه، که در سال گذشته آموزش داده شده، تکرار شده است.

۲. موضوع متن درس دوم «احترام نهادن به کلاس و

معلم» است. این متن در نظرخواهی از دبیران به عنوان متنی مطلوب مورد تأکید قرار گرفته است. قواعد درسی نیز درباره اسلوب شرط است. دانش‌آموز با نحوه ترجمه ادوات شرط (مَنْ، مَا، إِنْ و إِذَا) آشنا می‌شود و فعل شرط و جواب آن را تشخیص می‌دهد. اما آموزش جزم از اهداف نیست. معلم می‌تواند به جزم فعل اشاره کند، اما اشاره او به معنای این نیست که در امتحان از آن سؤال طرح شود.

۳. موضوع متن درس سوم «شگفتی‌های درختان» است، زیرا بر اندیشیدن پیرامون آفریده‌های خدا در رهنمودهای بزرگان دین همواره تأکید شده است. به علاوه، با توجه به حال و هوای پر جوش و خروش نوجوانان دانش‌آموز دانستی‌هایی در متن آمده است تا موجب ایجاد علاقه و انگیزه آنان نسبت به درس شود. قواعد درس درباره ترجمه درست اسم معرفه و نکره است. از شش نوع اسم معرفه فقط دو نوع توضیح داده شده که مهم‌ترین آن‌ها نیز هست. (معرفه به ال و عَلم).

باید دانست که درس عربی در دوره متوسطه و در همه رشته‌ها درسی عمومی است و ضرورتی به آموزش متون و قواعد مشکل در این زمینه وجود ندارد.

۴. موضوع متن درس چهارم «آداب سخن گفتن» و به عبارت دیگر مهارت سخنوری و فن بیان است. این مطلب با بهره‌گیری از سخنان بزرگان دین برای دانش‌آموز شرح داده شده است. در ضمن یادآور می‌شویم که هدف از تدریس کتاب پیش‌رو تنها آموزش زبان عربی نیست، بلکه در بیشتر متون و عبارات کتاب برنامه پنهان آموزش وجود دارد که هدف از آن القای غیرمستقیم فرهنگ ایرانی-اسلامی است. در این درس دانش‌آموز، در بخش قواعد، با معادل‌هایی از ماضی استمراری، ماضی بعید و مضارع التزامی آشنا می‌شود.

۵. متن درس پنجم داستانی در «نکوهش دروغگویی» است. این داستان برای دانش‌آموزان آراسته به سخنان بزرگان دین است و در آن از شیوه آموزش غیرمستقیم استفاده شده، روشی که بنا به باور متخصصان حوزه تعلیم و تربیت مؤثرترین روش تربیتی است. در دین اسلام بر مذمت دروغگویی و مدح راستگویی تأکید بسیار شده است. در قواعد درس پنجم معانی حروف «أَنْ» و «كَيْ، لَ، لَيْكِي و حَتَّى» آموزش داده شده است. نصب فعل مضارع از اهداف نیست. لذا از آن سؤال طراحی نمی‌شود. هدف این است که دانش‌آموز فعل‌هایی مانند «لَنْ يِيَّأْسَ» را در جمله بشناسد، درست بخواند و درست ترجمه کند. البته دبیر مجاز است که به نصب فعل مضارع اشاره کند و دانش‌آموز

را به تفاوت فعل در دو جمله (التلاميذ يذهبون) و (يُريدون أن يذهبوا) ارجاع دهد. اما این اشاره به معنای طرح سؤال امتحان نیست. دبیر از دانش آموز می خواهد فرق ظاهری (يذهب و يُريد أن يذهب)، (يذهبون و يُريدون أن يذهبوا) را توضیح دهد، ترجمه (يذهب و يُريد أن يذهب)، (يذهبون و يُريدون أن يذهبوا) را از دانش آموز می پرسد، از او می خواهد مضارع التزامی را در فارسی توضیح دهد. تمرینات کتاب ناظر به اهداف آموزشی مصوب است. در تمرین های کتاب هماهنگی با بخش قواعد وجود دارد و صرفاً تشخیص این افعال و ترجمه آن ها مدنظر است.

۶. متن درس ششم درباره شرق شناس آلمانی «آته ماری شیمل» است؛ شخصیتی جهانی که در شناساندن فرهنگ، زبان و ادبیات فارسی، ترکی و عربی به جهانیان نقشی شگفت انگیز داشت. قواعد درس هم درباره معانی حروف «لَمْ، لَوْ» است. هدف این است که دانش آموز فعل هایی مانند «لَمْ يَسْمَعْ» را در جمله بشناسد و آن را درست بخواند و درست ترجمه کند. آموزش جزم فعل از اهداف نیست. آنچه همکاران گرامی در بند بالا (بند ۷) خوانده اند در اینجا نیز مصداق دارد.

۷. متن درس هفتم درباره «تأثیر زبان فارسی در عربی» است. موضوعی که می تواند برای بیشتر دانش آموزان و دبیران جالب توجه باشد؛ زیرا در نظرسنجی ها خواستار چنین متنی در کتاب درسی بوده اند. بسیاری اوقات دبیران با این سؤال دانش آموزان روبه رو می شوند که آیا همان طور که در زبان فارسی کلمات عربی بسیار دیده می شود در زبان عربی نیز کلمات فارسی وجود دارد؟ این درس در پاسخ به همین سؤال در این کتاب آمده است. قواعد درس هفتم «کاربرد فعل های ربطی «كَانَ، صَارَ، لَيْسَ، أَصْبَحَ» در زبان عربی است. دانش آموز با معانی مختلف این فعل ها به ویژه فعل كَان آشنا می شود.

مهم ترین تأکیدات درباره شیوه تدریس و ارزشیابی کتاب عربی، زبان قرآن (۲) پایه یازدهم رشته ادبیات و علوم انسانی:

۱. کتاب عربی زبان قرآن پایه یازدهم در هفت درس تنظیم شده است و هر درس را می توان در سه جلسه آموزشی تدریس کرد. تعداد تمرینات هر درس نیز حداکثر شش مجموعه تمرین است.

۲. متن درس اول با عنوان «مواظف قیمة» آراسته به آیات ۱۷ تا ۱۹ سوره لقمان، شامل اندرزهای لقمان حکیم است به فرزندش، که برای هر نوجوانی ارزشمند است و

دل و جان او را صفا می بخشد. قواعد درس اول شناخت اسم تفضیل و اسم مکان است.

۳. موضوع متن درس دوم آرایه ادبی «تلمیح» است. دو متمع از سروده های لسان الغیب، حافظ، و شیخ اجل سعدی در درس آمده است. هدف این است که در کنار خواندن متون نظم دلنشین، دانش آموز را با این حقیقت روبه رو سازیم که زبان و ادبیات فارسی و عربی با یکدیگر پیوندی ناگسستنی دارند و سرایندهگان شیرین سخن ایرانی، زبان عربی را به عنوان زبان فرهنگ و تمدن اسلامی می شناختند و در سروده های فارسی خود از عبارات های عربی نیز بهره گرفته اند.

قواعد درس دوم درباره شناخت و ترجمه اسم فاعل، اسم مفعول و اسم مبالغه است.

۴. موضوع متن درس سوم «شگفتی های آفرینش» است. اندیشیدن در آفریده های خدا در رهنمودهای بزرگان دین همواره تأکید شده، و لذا با توجه به حال و هوای پر جوش و خروش نوجوانان دانستنی هایی شنیدنی در متن آمده است تا موجب ایجاد علاقه و انگیزه بیشتر آنان نسبت به درس شود. دو متن «مَطَر السَّمَك» و «هَذَا خَلَقَ اللهُ» در پایه دهم نشان داد که دانش آموزان چنین متونی را دوست دارند. در روایات دینی ما به تفکر در آیات خدا بسیار سفارش شده است.

قواعد درباره اسلوب شرط است. دانش آموز با نحوه ترجمه ادوات شرط «مَنْ، مَا، إِنْ و إِذَا» آشنا می شود. فعل شرط و جواب آن را تشخیص می دهد. اما آموزش جزم از اهداف نیست.

۵. متن درس چهارم کتاب عربی رشته ادبیات و علوم انسانی با متن چهارم کتاب مشترک کلیه رشته ها یکسان است. (لطفاً توضیحات بخش کتاب مشترک مطالعه شود). قواعد درس چهارم دو بخش است که بخش اول درباره ترجمه درستی اسم معرفه و نکره است و به دو نوع معرفه، یعنی معرفه به «ال» و «اسم عَلَم» پرداخته شده است. بخش دوم نیز درباره ترجمه فعل مضارع همراه حروف پر کاربرد «أَنْ، لَنْ، كَيْ، لَيْ، حَتَّى» می باشد. در این بخش، آموزش اعراب اصلی و فرعی و اعراب فعل مضارع منصوب هدف نیست، بنابراین، برای مثال، چنین سؤالی در امتحان طرح نمی شود که: از فعل مضارع «يَسْتَرْجِعُونَ» مضارع منصوب بسازید و نوع اعراب آن (اصلی یا فرعی) را تعیین کنید.

۶. متن درس پنجم داستانی «در ستایش راستگویی» است. در متن درس داستان کوتاهی ذکر شده که می تواند برای دانش آموزان دل انگیز باشد. شیوه بیان

آن غیرمستقیم است زیرا این شیوه، به باور کارشناسان، مؤثرتر است.

دانش‌آموز در قواعد درس پنجم با معادل‌هایی افعال از ماضی استمراری، ماضی بعید و مضارع التزامی آشنا می‌شود. شایسته است دانش‌آموز با تعریف این سه نوع فعل در فارسی آشنا باشد، لذا در آغاز اشاره‌ای مختصر به تعاریف فارسی این افعال می‌شود: رفت: ماضی ساده؛ می‌رفت: ماضی استمراری؛ رفته بود: ماضی بعید، و برود: مضارع التزامی هستند.

۷. متن درس ششم در اشاره به یک «داستان تاریخی» است. داستان دختر حاتم طائی به نام سَفّانه که با دیدن رفتار والای پیامبر اسلام (ص) جذب اسلام می‌شود. دانش‌آموز با خواندن این داستان با حقیقتی زیبا و افتخارآفرین در سیره نبوی آشنا می‌شود که امید است موجب علاقه‌مندی او به تاریخ اسلام گردد.

قواعد درس ششم درباره معانی حروف «لَمْ، لَ و لا» است. هدف این است که دانش‌آموز فعل‌هایی مانند «لَمْ یَسْمَعْ» را در جمله بشناسد، درست بخواند و درست ترجمه کند. آموزش جزم فعل مضارع و اعراب اصلی و فرعی از اهداف نیست، زیرا دانش‌آموز رشته ادبیات و علوم انسانی فقط دو ساعت در هفته درس عربی دارد که زمان محدودی است.

۸. متن درس هفتم درباره «امید به زندگی» است. گاهی به دلایلی برخی افراد دچار ناامیدی می‌شوند. آشنایی با زندگی بزرگانی چون سکاکی، فارابی، آذربیدی و اینشتین و حتی کسانی که دچار معلولیت بوده یا هستند ولی ناامید نمی‌شوند و ثابت می‌کنند که «معلولیت، محدودیت نیست.» موجب تقویت روحیه خواننده شده و در نگرش و اندیشه او تأثیر می‌گذارد. دبیران محترم می‌توانند از دانش‌آموزان بخواهند نمونه‌هایی از افراد معلول یا کسانی که دچار مشکلاتی مانند فقر و آوارگی و... بوده و در عین حال در زندگی خود موفق شده و پیشرفت کرده‌اند بیاورند؛ و چه بهتر که این نمونه‌ها افراد ایرانی باشند. دانش‌آموزان علاقمند می‌توانند خیلی کوتاه آن فرد موفق را در کلاس به زبان عربی معرفی کنند.

قواعد درس هفتم کاربرد فعل‌های ناقص «کَانَ، صَارَ، لَیْسَ، أَصْبَحَ» در زبان عربی است. دانش‌آموز با معانی مختلف این کلمات آشنا می‌شود. تشخیص اسم و خبر این افعال نیز آموزش داده شده است. اما تشخیص اسم فقط در حالت اسم ظاهر است و تشخیص اسم افعال ناقصه در

حالت ضمیر هدف نیست. تمرینی که اسم افعال ناقصه در حالت ضمیر باشد در کتاب طراحی نشده است. اگر احتمالاً دانش‌آموزی سؤال کرد پاسخ می‌دهیم ولی پاسخ دادن به چنین سؤالی به معنای این نیست که در امتحان نیز باید طرح شود.

وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

پایه دوازدهم ادامه رویکرد حاکم بر کتاب‌های قبلی و عبارت است از: پرورش مهارت‌های زبانی به منظور تقویت فهم قرآن و متون دینی و کمک به زبان و ادبیات فارسی. هر آنچه در پایه‌های قبل آموخته شده است در پایه دوازدهم حتی‌الامکان تکرار می‌شود.

نام کتاب: زیست‌شناسی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۶

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: رشته علوم تجربی

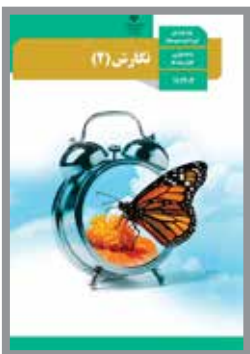
میزان ساعت تدریس: ۴ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

- آشنایی دانش‌آموزان با علم زیست‌شناسی و روش آن؛
- زمینه‌سازی برای رشد مهارت‌های لازم برای زندگی سالم؛
- زمینه‌سازی برای رشد تفکر علمی و منطقی؛
- پاسخ به نیازهای دانش‌آموزان در زمینه‌های فردی و اجتماعی.

۲. معرفی اجمالی

این کتاب، در ادامه کتاب زیست‌شناسی ۱، به معرفی

نام کتاب: نگارش (۲)

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۲

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته‌های تحصیلی: ریاضی فیزیک، علوم تجربی،

ادبیات و علوم انسانی و علوم و معارف اسلامی

میزان ساعت تدریس: ۱ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

آموزش مهارت نوشتن به صورت کاربردی

۲. معرفی اجمالی

کتاب نگارش شامل شش درس است. رابطه طولی دروس به این شکل است که در درس اول ابتدا اجزای نوشته، مانند هر پدیده دیگر، توصیف و تبیین می‌شود. اجزای نوشته شامل ساختار و محتواست و در این درس بحث ساختار ارائه شده است که در واقع مروری بر مطالب متوسطه یک است. طبیعی است که تولید محتوا بسیار مهم است، بنابراین آموزش آن از درس دوم شروع می‌شود و تا درس آخر ادامه می‌یابد. برای آموزش تولید محتوا، ابتدا در درس دوم فضای نوشته به لحاظ زمان و مکان شکل می‌گیرد و گسترش می‌یابد. آن‌گاه در درس سوم، شخصیت‌ها در این فضا قرار می‌گیرند و توصیف می‌شوند و در درس چهارم چگونگی و توجه به عنصر گفت‌وگو بین شخصیت‌ها ارائه می‌شود و به این ترتیب محتوا به تدریج تکمیل شده و گسترش می‌یابد. در درس پنجم با ارائه قالب سفرنامه از هر سه عنصر فضای نوشته (زمان و مکان)، شخصیت و گفت‌وگو استفاده می‌شود و به این ترتیب دانش‌آموزان به صورت کاربردی با آن‌ها مواجه می‌شوند. از درس اول تا پنجم گسترش نوشته

سازوکارهای مهم در انسان و دیگر جانداران برای تنظیم فعالیت‌های زیستی و نیز حفظ و پایداری نسل می‌پردازد. دانش‌آموزان با مطالعه نه فصل این کتاب با فرایندها و ساختارهایی آشنا می‌شوند که با وجود تنوع، در دنیای زنده، از اصول ثابتی پیروی می‌کنند. محتوای این کتاب در تم و زمینه تنظیم و پایداری ارائه شده است. عناوین نه فصل کتاب عبارت است از: تنظیم عصبی و شیمیایی، حس و حرکت، ایمنی، کروموزوم‌ها، چرخه یاخته‌ای، و تقسیم یاخته‌ای، تولیدمثل در انسان، تولیدمثل در جانوران و پاسخ گیاهان به محرک‌ها؛ که در قالب متن، تصویر و فعالیت سازماندهی شده است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

مفاهیم اساسی این کتاب همانند کتاب‌های زیست‌شناسی قبل است که، با توجه به بازخوردهای حاصل از آموزش‌های پیشین، اصلاح و متناسب با یافته‌های جدید در علم زیست‌شناسی به‌روز شده است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

انتخاب و سازماندهی محتوا در این کتاب با محوریت انسان انجام شده است. نقطه شروع ارائه محتوا در این کتاب آموخته‌های دانش‌آموزان در دوره متوسطه اول است و اولویت با آن‌هایی است که دانش‌آموز در زندگی با آن مواجه می‌شود. همچنین براساس تجربیات به‌دست آمده از آموزش مفاهیم زیست‌شناسی، سعی شده تا حد امکان از محتواهای صرفاً دانشی پرهیز شود.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

آموزش این کتاب مستلزم به‌کارگیری قابلیت و ظرفیت کامل دانش‌آموزان در کلاس درس و مشارکت دادن هر چه بیشتر آن‌ها در امر یادگیری است. معلم در این جایگاه نقش تسهیل‌گر آموزش و نه انتقال‌دهنده دانش را ایفا می‌کند. در این کتاب نیز همانند کتاب قبلی مباحث جانوری و گیاهی از هم جدا شده است.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

مباحث مربوط به چرخه یاخته‌ای، کروموزوم و تقسیم یاخته‌ای در این کتاب، پیش‌نیاز مباحث مولکولی است که در کتاب زیست‌شناسی ۳، برای پایه دوازدهم خواهد آمد.

نام کتاب: شیمی

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۰

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: رشته‌های ریاضی فیزیک و علوم تجربی

میزان ساعت تدریس: ۳ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

کتاب شیمی پایه یازدهم با هدف تربیت شهروندانی دارای سواد علمی شیمی نگاشته شده است. منظور از داشتن سواد علمی شیمی این است که آحاد جامعه بتوانند برای حل مسائل روزانه فردی و اجتماعی خود در زمینه محیط زیست از علم شیمی بهره بگیرند. برای این کار داشتن دانشی درست و عمیق از موضوعات و مفاهیم گوناگون این علم ضروری است، و این دانشی است که کاربرد آن در حل مسائل گوناگون و موقعیت‌های متفاوت تجربه شده است. در این راستا، کتاب شیمی باید محتوایی مرتبط با زندگی و رویکردی بر مبنای حل مسئله ارائه کند تا فراگیر بتواند به اهمیت و نقش دانش شیمی در بهبود سطح زندگی پی ببرد. نتیجه این رویکرد، تربیت افرادی است که، در صورت تحقق،

- پرسشگرند؛
- دانش بالایی دارند؛
- در حل مسائل از روش علمی استفاده می‌کنند؛
- اخلاق مدارند؛
- نسبت به خلق، مخلوق و خلقت روحیه مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، مراقبت و محافظت دارند؛
- به خرد جمعی باور دارند؛
- کارگروهی را ترجیح می‌دهند؛
- یادگیرنده مداوم‌اند؛
- وظایف خود را مشفقانه و با علاقه انجام می‌دهند.

آموزش داده می‌شود اما درس آخر مسیر عکس را طی می‌کند. به بیان دیگر متن گسترش یافته، خلاصه می‌شود. چون این دو فرایند عکس یکدیگرند و در عمیق‌تر شدن فهم و مهارت دانش‌آموزان مکمل یکدیگر خواهند بود.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

کتاب نگارش (۲) به لحاظ کاربردی ادامه کتاب «مهارت‌های نوشتاری و نگارش (۱)» است. عمده‌ترین وجه اشتراک این دو کتاب نیز «رویکرد آموزشی» آن‌ها با هدف «آموزش مهارتی و کاربردی نوشتن» است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب پیشین

در این کتاب نوشتن، مطابق با معیارهای جهانی زبان آموزی، طی فرایندی در شش مرحله زیر انجام می‌شود: الف. پیش از نوشتن

۱. انتخاب موضوع؛
۲. تجسم و بارش فکری؛
۳. سازماندهی و طرح اولیه نوشته.

ب. نوشتن

۴. پیش‌نویس.
- پ. پس از نوشتن
۵. بازبینی و گسترش نوشته؛
۶. نوشتن نهایی و پاک‌نویس.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

اصلی‌ترین نکته درباره این کتاب تکیه بر «آموزش نوشتن» و نشان دادن راهکارهای آن به دانش‌آموز است. بنابراین توصیه می‌شود، چه در سطح کشوری، چه استانی و چه آموزشگاهی، امکانات و فضای لازم برای دست‌ورزی و نوشتن آنان ایجاد شود.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه‌های دوازدهم

با توجه به نزدیک شدن دانش‌آموزان به دوره تحصیلات دانشگاهی، در کتاب دوازدهم بر آموزش مقاله‌نویسی و چکیده‌نویسی تأکید خواهد شد. همچنین آموزش نحوه نوشتن زندگی‌نامه و کارنامه مورد توجه خواهد بود. موضوع دیگر انواع نامه‌نگاری است که از نیازهای آتی دانش‌آموزان است. در فضای ادبی نیز به کاربرد آرایه‌ها در قطعه ادبی پرداخته خواهد شد.

۲. معرفی اجمالی

کتاب شیمی یازدهم در ادامه کتاب شیمی دهم، تألیف شده است. در کتاب دهم دانش‌آموزان پیدایش عنصرها، ساختار و رفتار و ویژگی‌های اتم‌ها، رفتار و ویژگی گازها در هواکره و نقش محلول‌ها در زندگی را آموختند و اینک، در کتاب شیمی پایه یازدهم، موضوعاتی اساسی درباره نیازهای اولیه زندگی مانند منابع معدنی، غذا و پوشاک را فرامی‌گیرند. در این کتاب اهمیت و نقش شیمی در بهره‌برداری، تولید و چگونگی استفاده از این منابع در سه فصل، با عنوان‌های زیر، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

- قدر هدایای زمینی را بدانیم
- در پی غذای سالم
- پوشاک، نیازی پایان‌ناپذیر

برنامه تدریس شیمی در این پایه سه ساعت در هفته است و حجم این کتاب با کتاب شیمی دهم همخوانی دارد. ساختار کتاب، روش‌های ارائه محتوا و رویکرد سازماندهی به شرح زیر است:

- قطع کتاب: رحلی
- سازماندهی محتوا: تک ستونی با حاشیه
- روش‌های ارائه: محتوا به روش‌های گوناگون و

تصویرمحور ارائه شده است و ما شاهد عنوان‌هایی همچون با هم بیندیشیم، پیوند با صنعت، کاوش کنید، آیا می‌دانید، خود را بیازمایید، نمونه حل شده، پیوند با زندگی، و بالاخره پیوند با ریاضی در این کتاب هستیم.

● در حاشیه صفحه‌های کتاب، در درون برخی کادرها، محدودیت‌های آموزشی و ارزشیابی ارائه شده است.

از نظر رویکرد سازماندهی، محتوای کتاب ویژگی‌های زیر را دارد:

- زمینه‌محور است؛
- تا حد امکان بومی‌سازی شده است؛
- به رویکرد کاوشگری توجه شده است؛
- توسعه پایدار را دنبال می‌کند؛
- به دنبال ایجاد اخلاق پسندیده است؛
- در راستای فطرت‌گرایی توحیدی است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

بخش قابل توجهی از محتوای دانشی این کتاب، در سرفصل‌های گوناگون، همانند کتاب‌های پیشین است، ضمن اینکه مفاهیم و موضوعات چالشی و دشوار سرفصل‌ها تا حد امکان تعدیل و حذف شده‌اند، به طوری که شمار

کل مفاهیم آموزشی کاهش یافته است. افزون بر این، روش‌های گوناگون ارائه محتوا همانند کتاب‌های پیشین حفظ شده است، در سرتاسر کتاب رویکرد آموزشی فعال به کار گرفته شده است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

در این کتاب سازماندهی محتوا از الگوی ارائه مارپیچی و مداوم تبعیت می‌کند. بر این اساس از ارائه تجمیعی یک مفهوم در یک پایه اجتناب شده و در عوض تلاش شده است متناسب با محتوای سرفصل‌ها، موضوعات و مفاهیم در هر سه پایه توزیع شوند. برای نمونه مفهوم اولیه استوکیومتری در پایه، دهم ولی درصد خلوص، بازده درصدی و استوکیومتری مبتنی بر آن‌ها در پایه یازدهم ارائه شده است.

افزون بر این ویژگی‌ها، در پایان هر فصل، تمرین‌های مروری به کتاب افزوده شده است. این تمرین‌ها افزون‌بر اینکه حدود طرح پرسش برای ارزشیابی را نشان می‌دهد، می‌تواند نیاز به کتاب‌های کمک درسی را کم‌رنگ‌تر کند.

۵. وضعیت کتاب در پایه دوازدهم

کتاب شیمی در پایه دوازدهم ۴ ساعت در هفته تدریس خواهد شد.

نام کتاب: فکر و نوآوری در عصر فناوری اطلاعات

کد کتاب: ۱۱۰۲۲۵

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: دهم یا یازدهم

رشته تحصیلی: درس مشترک کلیه رشته‌ها

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

مأموریت اصلی این کتاب پرورش شایستگی‌های زیر در دانش‌آموزان است:

- توانایی نقد و بررسی هوشمندانه پیام در ارتباطات انسانی و جمعی؛
- مدیریت بهره‌مندی از رسانه‌ها؛
- توانایی تولید مؤثر پیام به وسیله رسانه‌های در دسترس دانش‌آموز.

۲. معرفی اجمالی

توانمندی‌هایی که در یک برنامه بلندمدت آموزش سواد رسانه‌ای پیگیری می‌شوند عبارت‌اند از:

- تجزیه و تحلیل انتقادی در بهره‌مندی و تولید پیام‌های رسانه‌ای؛

- شناخت فرستنده (منبع) و زمینه‌های شکلگیری پیام رسانه‌ها، به همراه شناخت علایق و جهت‌گیری سیاسی، اجتماعی، تجاری و فرهنگی فرستنده؛

- تفسیر پیام‌ها و ارزش‌هایی که رسانه‌ها منتشر یا القا می‌کنند؛

- شناخت و انتخاب رسانه‌های مناسب برای برقراری ارتباط و دستیابی به مخاطبان مورد نظر؛

- دسترسی به رسانه‌ها برای بهره‌مندی و تولید پیام؛ در این کتاب و سایر اجزای بسته آموزشی مربوط، تفکر و سواد رسانه‌ای براساس مطالعات انجام شده و تأکید بر تفکر در عنوان درس، از گستره فوق‌الذکر، دو ایده کلیدی پیگیری می‌شود.

- سؤالات پنج‌گانه سواد رسانه‌ای

- رژیم مصرف رسانه‌ای

منظور از سؤالات پنج‌گانه سواد رسانه‌ای، سؤالاتی است که در تحلیل پیام‌های انواع تولیدات رسانه‌ای کاربرد جهانی دارد. یک مخاطب فعال و خلاق، در مواجهه با هر پیام رسانه‌ای، به پنج سؤال کلیدی، را مانند پنج گذرواژه یا نگهبان در ورودی می‌رسد. این پنج سؤال عبارت‌اند از:

- چه کسی این پیام را تولید کرده است؟ (فرستنده و مؤلف)

- چرا این پیام فرستاده شده است؟ (هدف/ انگیزه)

- از چه فونونی برای جلب توجه مخاطب استفاده شده است؟ (قالب/ چهارچوب)

- چگونه افراد مختلف این پیام را متفاوت درک می‌کنند؟ (مخاطبان/ گیرنده)

- چه سبک زندگی، ارزش‌ها و نظریاتی در این پیام ارائه می‌شوند که در تدوین فصل‌های کتاب از آن‌ها بهره گرفته شده است. ایده کلیدی دیگر «رژیم مصرف رسانه‌ای» است. پس از اینکه دانش‌آموز تاحدودی توانایی نقد و بررسی پیام‌های رسانه‌ای را کسب کرد، انتخاب و تصمیم‌گیری برای مصرف رسانه‌ای خود نیز از انتظارات کتاب است.

در همه فصول، دانش‌آموزان از طریق نقد و بررسی رسانه‌های گوناگون، کاربرد سؤالات اساسی و سؤالات راهنمای هر یک را تمرین می‌کنند و بدین طریق با تسهیل‌گری دبیر این درس، سواد رسانه‌ای خود را ارتقا می‌دهند.

۳. ساختار کتاب درسی

کتاب از شش فصل تشکیل شده است. در بخش «سخنی با دانش‌آموز، اولیا و معلمان»، مخاطبان، به‌خصوص دانش‌آموزان، با اهداف کتاب، تاریخچه آموزش سواد رسانه‌ای، مفهوم سواد در گذر تاریخ، شیوه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و نکات راهنما در مطالعه کتاب آشنا می‌شوند. در فصل اول رسانه، پیام و آینده رسانه، متن، زیرمتن و فرامتن پیام و پنج سؤال اساسی در سواد رسانه‌ای معرفی می‌شود.

در فصل دوم دانش‌آموزان با مفاهیم بازنمایی، کلیشه‌سازی و فنون اقناع آشنا می‌شوند و با تحلیل تولیدات رسانه‌ای نمونه‌های بازنمایی، کلیشه‌سازی، و فنون اقناع را در آن‌ها شناسایی می‌کنند.

در فصل سوم از طریق مشارکت در موقعیت‌های فرضی و بررسی و تحلیل تولیدات رسانه‌ای با راهبرد دروازه‌بانی خبر آشنا می‌شوند و فرستنده و هدف را در تولیدات رسانه‌ای شناسایی می‌کنند.

در فصل چهارم دانش‌آموزان از طریق تحلیل تولیدات رسانه‌ای و تکمیل جداول خود ارزیابی با ویژگی‌های مخاطب فعال و حقوق مخاطب آشنا می‌شوند.

در فصل پنجم دانش‌آموزان ارزش‌ها، نظریات و سبک زندگی ارائه شده یا حذف شده در تولیدات رسانه‌ای، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهند.

در فصل ششم، دانش‌آموزان با پایش میزان بهره‌مندی خود از رسانه‌ها و آشنایی با اخلاق رسانه‌ای و معیارهای آن،

برای رژیم مصرف رسانه‌ای یا بهره‌مندی مشروط و محدود از رسانه‌ها، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی می‌کنند.

۴. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب برای اولین بار در نظام آموزشی ایران تولید و اجرا شده است و کتاب پیشین وجود ندارد.

۵. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

چون کتاب جدیدالتألیف است نمونه‌ای در آموزش و پرورش ایران ندارد، اما وجه تمایز آن با کتاب‌های دیگری که خارج از آموزش و پرورش تولید شده، مسئله‌محور بودن آن است. انتخاب و سازماندهی محتوای برنامه درسی تفکر و سواد رسانه‌ای «مسئله‌محور» انجام گرفته است.

۶. انتخاب مسئله محور محتوا

تفکر و سواد رسانه‌ای، مانند همه موضوعات آموزشی دیگر، از حیطة گسترده‌ای برخوردار است. بدیهی است آموزش چنین حجمی از دانش، مهارت‌ها و نگرش‌ها برای درسی با دو ساعت زمان آموزش در یک سال تحصیلی امکان‌پذیر نیست. لذا ضروری است براساس مهم‌ترین نیازها یا همان مسائل فرد و جامعه دست به انتخاب زد. شناسایی مهم‌ترین نیازها و مسائل فرد و جامعه از طریق تحلیل اسناد تحولی آموزش و پرورش شامل سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی، مصاحبه با بیش از ۱۰ نفر از صاحب‌نظران بنام حوزه علوم ارتباطات و علوم تربیتی، و نظرسنجی مکتوب/پیمایشی از ۳۸۶ نفر از دانش‌آموزان گروه سنی معادل پایه دهم و یازدهم در بهمن و اسفند ۱۳۹۴ در شش استان آذربایجان شرقی، اصفهان، البرز، شهر تهران، شهرستان‌های تهران و هرمزگان انجام شد. براساس اطلاعات حاصل از این نیازسنجی مسائل اولویت‌دار شناسایی شد.

از آنجا که تأکید در طراحی و تدوین کتاب بر کسب حداکثر توانمندی در ۵۶ ساعت آموزشی (۲۸ هفته) بود، کمترین میزان مفاهیم با بیشترین تمرین کسب مهارت و نگرش در انتخاب محتوا در نظر گرفته شد. به سخن دیگر، محتوای کتاب، کمتر «درباره سواد رسانه‌ای» و بیشتر «آموزش سواد رسانه‌ای» است.

۷. سازماندهی مسئله محور محتوا

پس از انتخاب مسائل اولویت‌دار، محتوا در قالب «موقعیت‌های مؤثر» به شیوه مسئله‌محور سازماندهی شد. لذا در بیشتر درس‌های کتاب، قبل از ارائه مفهوم، دانش‌آموزان در موقعیت حل مسئله قرار می‌گیرند تا با کشف و بازکشف موضوع به درک و احساسی از آن نائل آیند و مهارت‌ها و نگرش‌های سواد رسانه‌ای را تمرین کنند. سپس دانش مورد نظر ارائه می‌شود.

نمونه موقعیت‌های مؤثر طراحی شده در کتاب عبارت است از:

- قرار گرفتن در موقعیت‌های فرضی یک ارتباط‌گر (تولیدکننده یا فرستنده پیام) و تصمیم‌گیری در آن موقعیت؛
- تحلیل، نقد و مقایسه مطالعات موردی؛
- تدریس اعضای تیم به یکدیگر؛
- روش تدریس جیگ ساو؛
- اجرا به شیوه محاکم قضایی؛
- استفاده از جداول ارزیابی تولیدات رسانه‌ای؛
- استفاده از جداول خودارزیابی؛
- استخراج مفهوم از مثال؛
- انجام و ارائه طرح‌های (پروژه‌های) تولید پیام؛
- مشاهده محیط و یافتن و ارائه پیام‌های رسانه‌ای با موضوعات یا فنون مشخص
- برگزاری مسابقه؛
- و ...

وجه تمایز دیگر این کتاب تصاویر آن است. به منظور ارتباط محتوای کتاب با زندگی دانش‌آموزان، در فعالیت‌های تحلیل و نقد، بیشتر از تصاویر واقعی و مورد علاقه آن‌ها استفاده شده است. استفاده از فیلم‌ها و تصاویری که دانش‌آموزان به طور روزمره از طریق اینترنت، شبکه‌های اجتماعی، تلویزیون، تابلوهای محیطی و... در معرض آن قرار می‌گیرند به یادگیری عمیق‌تر و کاربرد آن در زندگی کمک

نام کتاب: انسان و محیط زیست

کد کتاب: ۱۱۱۲۶۸

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: کلیه رشته‌ها

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

آشنایی دانش‌آموزان با محیط زیست، نحوه حفاظت و مراقبت از آن، شناختن راه‌های پیشگیری از وارد شدن صدمات بیشتر به محیط زیست و در نهایت ایجاد دغدغه‌های زیست‌محیطی در بین دانش‌آموزان از مأموریت‌های اصلی این کتاب است.

۲. معرفی اجمالی

کتاب از هفت درس به صورت پودمانی با عناوین زیر تشکیل شده است:

- درس اول: آب و آلودگی‌های محیط‌زیستی
- درس دوم: خاک و امنیت غذایی
- درس سوم: هوا و آلودگی‌های محیط‌زیستی
- درس چهارم: انرژی و آلودگی‌های محیط‌زیستی
- درس پنجم: گردشگری و محیط‌زیست
- درس ششم: تنوع زیستی
- درس هفتم: پسماند و آلودگی‌های محیط‌زیستی

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب با این عنوان برای اولین بار در نظام آموزشی تألیف می‌شود.

می‌کند. به عنوان مثال استفاده از تصاویر تبلیغاتی با اهداف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در این کتاب امری طبیعی است؛ دانش‌آموزان باید بتوانند اهداف انواع تولیدات رسانه‌ای را شناسایی کنند و چه بهتر که این امر با تحلیل تولیدات واقعی اتفاق بیفتد.

وجه تمایز دیگر کتاب استفاده از ایستگاه‌های عکس، مکث و لطیفه است که متناسب با محتوای درس و فصل به صورت معنایی انتخاب شده‌اند، اما با ویژگی‌های این گروه سنی تناسب دارند.

۸. توصیه‌ای به دبیران محترم

این درس به صورت یک بسته آموزشی وارد فرایند اجرا شده و تنها از یک کتاب تشکیل نشده است. اجزای بسته آموزشی به‌خصوص کتاب راهنمای معلم، نرم‌افزار آموزش معلمان برفراز آسمان، ویدئو کلیپ‌ها، تصاویر، پوسترها و... اجزای ضروری برای اجرای این برنامه درسی هستند.

با توجه به پیشرفت روزافزون فناوری و تأثیرپذیری رسانه‌ها از آن، در محتوای این کتاب هر سال تجدیدنظر خواهد شد. البته آنچه اهمیت دارد شایستگی‌های اساسی دانش‌آموزان است نه مفاهیمی که هر روز دستخوش تغییرند. به منظور پاسخگویی به نیازهای محلی و تغییرات پیش‌بینی نشده، چهار هفته در سال برای طراحی فعالیت‌های اختیاری (غیرتجویزی) در نظر گرفته شده است.

در انتخاب محتوا، با محوریت رسانه‌ها، مثال‌ها از ارتباطات انسانی و رسانه‌های انتخاب شده است. تا دانش‌آموزان یادگیری خود را به روابط انسانی نیز تعمیم دهند.

انتظارات عملکردی به طور نسبی در حد تحقق در طول ۵۶ ساعت در یک سال تحصیلی پیگیری می‌شود.

فیلم‌ها و تصاویر به عنوان حداقل نمونه برای کار در کلاس در نظر گرفته شده است. دبیران محترم می‌توانند از نمونه‌های دیگر متناسب با اهداف درس و شرایط کلاس در اجرا استفاده کنند.

۹. وضعیت این کتاب در پایه‌های یازدهم و

دوازدهم

درس تفکر و سواد رسانه‌ای درسی انتخابی است که با توجه به شرایط و امکانات مدرسه برای رشته‌های نظری در پایه دهم یا یازدهم و برای رشته فنی و حرفه‌ای در پایه یازدهم قابل ارائه است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

با توجه به جدیدالتألیف بودن این کتاب سابقه‌ای قبلی ندارد.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

برای درک بهتر مفاهیم فعالیت‌های پیشنهادی اجرا شود. شیوه آموزش باد به صورت فعال باشد و دانش آموزان در فرایند آموزش مشارکت فعالانه داشته باشند.

۶. وضعیت این کتاب در پایه‌های یازدهم و

دوازدهم

این کتاب در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ در کلیه رشته‌ها تدریس می‌شود.

نام کتاب: ریاضی و آمار (۲)

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۲

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

ایجاد فرصت‌های مناسب برای یادگیری همه دانش آموزان در آموزش ریاضی و آمار مأموریت اصلی این کتاب است.

۲. معرفی اجمالی

این کتاب از سه فصل (دو فصل ریاضی و یک فصل آمار) تشکیل شده است. از دو فصل اول آن (ریاضی) یک فصل به منطق ریاضی و استدلال و یک فصل به ادامه مبحث تابع اختصاص یافته است. اما فصل سوم (آمار) کاربردی است و

متناسب با رشته انسانی طراحی و تألیف شده است.

کتاب ریاضی پایه یازدهم رشته علوم انسانی در راستای اهداف برنامه برای تدریس دو ساعت در هفته تألیف شده است. مطالب این کتاب حدود و دامنه کار دبیران این درس را مشخص کرده است و مؤلفان و دفتر تألیف انتظار دارند که مطالب کتاب بی‌کم و کاست و بدون هیچ اضافاتی به لحاظ موضوع و مفهوم جدید تدریس شود.

به عنوان مثال در فصل اول اثبات هم‌ارزی‌ها در بین گزاره‌ها بدون استفاده از جدول خواسته نشده است و حتی یک تمرین هم در این مورد وجود ندارد، لذا طرح چنین

سؤال‌هایی چه در کلاس و چه در ارزشیابی جایز نیست. دانش آموزان در سال دهم، درسی به نام منطق را گذرانده‌اند. بنابراین با گزاره‌ها و ترکیب آن آشنا هستند.

لذا به همکاران محترم توصیه می‌کنیم با مطالعه اجمالی این کتاب با آنچه که دانش آموزان‌شان به عنوان زمینه و پیش‌نیاز یاد گرفته‌اند آشنا شوند. در این صورت کلیات مطالب فصل اول برای دانش آموزان جدید نخواهد بود.

در فصل دوم با یادآوری تعریف و مفهوم تابع، به معرفی انواع تابع‌ها و اعمال جبری روی آن‌ها پرداخته شده است. در معرفی انواع تابع‌ها سعی شده است، به صورت شهودی و کاربردی، دانش آموزان مدل‌هایی از این توابع را که در زندگی روزمره آن‌ها نیز به چشم می‌خورد، درک کرده و براساس آن به ضابطه‌های آن‌ها پی ببرند. در فصل آخر که ادامه مطالب آمار پایه دهم است، با هدف بالا بردن سواد آماری، شاخص‌های آماری و به دنبال آن سری‌های زمانی معرفی می‌شوند.

در سراسر کتاب سعی بر آن است که با رویکرد آموزش از طریق حل مسئله برای آموزش مفاهیم اصلی، با طرح فعالیت‌های مناسب، دانش آموزان مفهوم موردنظر را ساخته و به کمک دبیران خود به آن مفهوم بپردازند و تحلیل کنند و نهایتاً از طرق کار در کلاس، مثال‌های حل شده تعمیق یا تعمیم یافته و تثبیت شوند.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

وجه تشابه این کتاب با کتاب ریاضی و آمار دهم در رویکرد و نیز فعالیت‌محور بودن هر دو کتاب است، به طوری که دانش آموزان در اکثر موارد در ساختن و آموزش مفهوم مشارکت داده شده‌اند.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین استفاده بیشتر از

مثال‌های حل شده و متن در آن است. هم‌چنین در تألیف کتاب حاضر کاربردی کردن مطالب و استفاده از کاربردهای ریاضی و آمار در علوم دیگر مدنظر قرار گرفته است.

۵. توصیه‌های به‌دبیران محترم

دبیران محترم که داوطلب تدریس این کتاب هستند باید در زمینه آمار آموزش‌های لازم را دیده باشند و علاوه بر تسلط نسبی بر این علم، موضوعات ریاضی پایه را نیز به خوبی بدانند.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

در پایه دوازدهم نیز کتابی ریاضی خواهیم داشت که از بخش‌هایی چون توابع نمایی و لگاریتمی، دنباله‌های عدی و هندسی، ترکیبیات و احتمال تشکیل می‌شود. در کتاب ریاضی سال دوازدهم بخش آمار وجود ندارد.

۲. معرفی اجمالی

کتاب فلسفه شامل دو بخش است: بخش اول به سه درس (۱، ۲ و ۳) فلسفه چیست اختصاص دارد. در فلسفه چیست ۱، لفظ فلسفه و اصطلاح فلسفه در بین مردم و مبانی فلسفی علوم طبیعی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در فلسفه چیست ۲، تحت عنوان کلی رابطه فلسفه و علوم انسانی، رابطه میان فلسفه و روان‌شناسی، فلسفه و جامعه‌شناسی، فلسفه و علم سیاست، فلسفه و علم اخلاق و نیز فلسفه و هنر پرداخته شده است و فلسفه چیست ۳ نیز به هستی‌شناسی و مسایل آن اختصاص دارد. بخش دوم هم شامل ۵ درس تحت عنوان آغاز فلسفه، شهید راه حکمت، گوهرهای اصیل و جاودانه، دانشمندی منظم و موشکاف و بالاخره فلسفه بعد از ارسطو است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب همان کتاب پیشین است که در پایه سوم دبیرستان تدریس می‌شد، با این تفاوت که بعضی مباحث به آن افزوده شده است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

وجه تمایز این دو کتاب در مباحثی است که، حدود ۳۰ درصد، به کتاب حاضر افزوده شده است. بدین ترتیب که در درس فلسفه چیست ۱، بحث «چرا فلسفه بیاموزیم» در درس فلسفه چیست ۲، عنوان‌های «فلسفه و روان‌شناسی»، «مبانی فلسفی روان‌شناسی رفتارگرا» و «روان‌شناسی گشتالت» و نیز در قسمت‌های فلسفه و اخلاق و فلسفه و هنر نیز مطالبی در حد یک صفحه به هر کدام اضافه شده است. در قسمت گوهرهای اصیل و جاودانه، روح مجرد و نظریه یادآوری افلاطون اضافه شده است. در قسمت اندیشمندی منظم و موشکاف، منطق از نظر ارسطو و اخلاق از نظر ارسطو و در پایان یک درس به‌طور کامل تحت عنوان فلسفه بعد از ارسطو به کتاب افزوده شده است.

نام کتاب: فلسفه (۱)

کد کتاب: ۱۱۱۲۲۶

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی و علوم و معارف اسلامی

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

تقویت روحیه حقیقت‌طلبی، توانایی ارزیابی و داوری و رد یا قبول هر سخن براساس دلیل به جای نقد کورکورانه، و هم‌چنین تعمق در معنای زندگی و درک زندگی معقول و اهداف متعالی آن و آشنایی با مبادی و مبانی علوم، مأموریت اصلی این کتاب است.

۵. توصیه‌های به‌دبیران محترم

با توجه به اینکه ۱ ساعت به زمان تدریس این درس نسبت به سال گذشته اضافه شده است، لذا لازم بود که برای رعایت اصل تعادل بین زمان و محتوا، مباحث مذکور به کتاب اضافه می‌شد.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

با توجه به اینکه قرار است مباحث کتاب فلسفه پایه دوازدهم به فلسفه اسلامی اختصاص یابد و یکی از منابع فکری فیلسوفان اسلامی فلسفه یونان است در کتاب آتی به فلسفه یونان نیز پرداخته و طبعاً اصل وسعت و توالی (ارتباط طولی این کتاب و کتاب پایه دوازدهم) رعایت خواهد شد.

نام کتاب: تاریخ ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۹

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی

میزان ساعت تدریس: ۳ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

این کتاب درصدد است موقعیت‌هایی را فراهم آورد که دانش‌آموزان بتوانند با بررسی و مطالعه شواهد و مدارک تاریخی مباحثی چون وضعیت تمدن‌ها و جوامع بشری و به‌خصوص تمدن و جامعه ایرانی را در دوران اسلامی، از ظهور اسلام تا پایان صفویه، مورد تحلیل قرار دهند و پیامدهای وقایع را بررسی کنند.

۲. معرفی اجمالی

کتاب از چهار فصل و ۱۶ درس تشکیل شده است: فصل اول با عنوان «تاریخ‌شناسی» شامل دو درس است. در درس اول دانش‌آموز با گونه‌های مختلف منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی آشنا می‌شود به‌طوری که در چگونگی کاربست این منابع در مطالعه و پژوهش تاریخی صاحب مهارت گردد. در درس دوم دانش‌آموز از طریق آشنایی با شیوه‌های سنجش، اعتبار شواهد و مدارک تاریخی را کشف می‌کند و می‌تواند اعتبار نمونه‌هایی از شواهد و مدارک تاریخی دوران اسلامی را مورد سنجش قرار دهد.

فصل دوم با عنوان «ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ»، به بررسی مهم‌ترین تحولات تاریخ اسلام از ابتدای ظهور تا پایان خلافت عباسیان در ۶۵۶ ق اختصاص دارد و شامل ۵ درس می‌شود. در این درس‌ها دانش‌آموز با مطالعه رویدادها و تحولات مهم تاریخ اسلام و بررسی پاره‌ای از شواهد و مدارک تاریخی، علل، آثار و پیامدهای رویدادها و تحولات تاریخ صدر اسلام، تاریخ دوران خلفانی نخستین، تاریخ دوران خلفای عباسی و فاطمی را شناسایی و تحلیل می‌کند. در این فصل بر دستاوردها و نتایج تمدن اسلامی توجه و تأکید خاصی شده است.

فصل سوم با عنوان «ایران از ورود اسلام تا پایان صفویه»، به بررسی رویدادهای سرنوشت‌ساز و مهم‌ترین تحولات تاریخ ایران در دوران اسلامی اختصاص دارد. این فصل شامل ۷ درس است. در این درس‌ها دانش‌آموز با مطالعه رویدادها و تحولات مهم تاریخ ایران در دوران اسلامی و بررسی پاره‌ای از شواهد و مدارک تاریخی، علل، آثار و پیامدهای رویدادها و تحولات آن دوره را شناسایی و تحلیل می‌کند. مأموریت اساسی این فصل آن است که دانش‌آموزان فرایند تکوین و گسترش تمدن ایرانی - اسلامی و مهم‌ترین دستاوردهای آن تمدن را شناسایی و تحلیل کنند.

فصل چهارم با عنوان «اروپا در قرون وسطا و جدید» به بررسی رویدادهای تعیین‌کننده و تحولات مهم اروپا در دوران قرون وسطا و عصر جدید اختصاص دارد و شامل دو درس می‌شود. در این دو درس دانش‌آموزان با مطالعه رویدادها و تحولات مهم و سرنوشت‌ساز تاریخ اروپا در دوران مذکور، دلایل، عوامل، آثار و پیامدهای آن رویدادها و تحولات را شناسایی می‌کنند.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

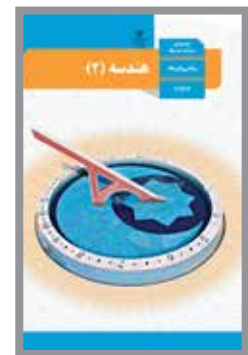
این کتاب با کتاب تاریخ ایران و جهان ۱ به لحاظ دوره زمانی در حدود ۵۰ درصد تطابق دارد.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب جدید چون در چارچوب اسناد تحولی و بر پایه ایده‌های کلیدی و شایستگی‌های حوزه تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی و با رویکرد کاوشگری طراحی و تدوین شده است از حیث اهداف، محتوا، ساماندهی محتوا و طراحی آموزشی با کتاب سابق به کلی متفاوت و متمایز است.

۵. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

تاریخ ۳ در پایه دوازدهم در ادامه این کتاب تألیف خواهد شد که در آن رویدادها و تحولات تاریخ معاصر ایران و جهان پوشش داده می‌شود.

نام کتاب: هندسه ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۳

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ریاضی فیزیک

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

ایجاد امکان برای یادگیری علم هندسه برای همه دانش‌آموزان مأموریت اصلی کتاب است.

۲. معرفی اجمالی

این کتاب دارای سه فصل و در مجموع شامل مباحثی

چون دایره، تبدیل‌های هندسی و نیز روابط طولی در مثلث است. این مباحث در ادامه مفاهیم مطرح شده در هندسه ۱، با هدف ایجاد عمق بیشتری از تفکر هندسی در دانش‌آموزان، در این کتاب مطرح شده است.

کتاب حاضر در راستای برنامه درسی ملی و در ادامه تغییر کتاب‌های ریاضی دوره دوم متوسطه تألیف شده است. همانند پایه‌های قبلی، ساختار کتاب براساس سه محور اساسی فعالیت، کار در کلاس و تمرین قرار گرفته است. از این میان، «فعالیت‌ها» موقیعت‌هایی برای یادگیری و ارائه مفاهیم جدید ریاضی فراهم می‌کنند و این امر مستلزم مشارکت جدی دانش‌آموزان است. البته معلم هم در این میان نقش مهم برای راهنمایی و هدایت کلی فعالیت‌ها به عهده دارد. با توجه به اینکه کتاب برای دانش‌آموزان سطح متوسطه طراحی شده است، با در نظر گرفتن شرایط مختلف، امکان غنی‌سازی فعالیت‌ها و یا ساده‌سازی آن‌ها به وسیله معلم وجود دارد. در هر حال تأکید اساسی مؤلفان، محور قرار دادن کتاب درسی در فرایند آموزش است. در همین راستا توجه به انجام فعالیت‌ها در کلاس درس و ایجاد فضای بحث و گفت‌وگو و دادن مجال به دانش‌آموز برای کشف مفاهیم به‌طور جدی توصیه می‌شود.

زمان کلاس درس نباید به مباحثی خارج از اهداف کتاب درسی اختصاص یابد. همچنین نباید آزمون‌های مختلف خارج از مدرسه مبنای آموزش مفاهیم در کلاس درس واقع شوند، بلکه این کتاب درسی است که سطح و سبک آزمون‌ها را مشخص می‌کند. در بسیاری از موارد درباره یک مفهوم، حد و مرزهایی در کتاب رعایت شده است که باید به این موضوع در ارزشیابی‌ها و آزمون‌های رسمی توجه شود. رعایت این محدودیت‌ها موجب افزایش تناسب بین زمان اختصاص یافته به کتاب و محتوای آن خواهد شد. روند کتاب نشان می‌دهد که ارزشیابی باید در خدمت آموزش باشد. در واقع ارزشیابی باید براساس اهداف کتاب باشد و نه موضوعاتی که احیاناً پیش از این، سال‌ها به‌صورت سنتی ارائه شده‌اند.

ارتباط بین ریاضیات مدرسه‌ای و محیط پیرامون و کاربردهای این دانش در زندگی روزمره، که به وضوح در اسناد بالادستی مورد تأکید قرار گرفته است، به‌صورت تدریجی خود را در کتاب‌های درسی نشان می‌دهد. تلاش برای برقراری این ارتباط در تصاویر کتاب نیز قابل مشاهده است که امید است مورد توجه معلمان و دانش‌آموزان عزیز قرار گیرد.

با این توضیح که پرورش خلاقیت هنری و پرورش علمی مسیری متشابه را طی می‌کنند. امروزه، براساس تجربه‌های متعدد و آزمایش‌های علمی روشن شده است که اولویت یادگیری در مدارس فقط دروسی مانند علوم و ریاضی نیست بلکه پیشرفته دانش‌آموزان در زمینه خلاقیت هنری نیز تأثیر مستقیمی بر خلاقیت علمی آن‌ها دارد. بنابراین لذا ماموریت اصلی این کتاب موارد زیر خواهد بود:

● ایجاد بستر مناسب برای پرورش خلاقیت در ایده‌پردازی‌های ناب و تحریک قوه خلاقه دانش‌آموزان برای آفرینش علمی و هنری؛

● ایجاد زمینه مناسب جهت کاربست ایده‌ها از طریق هنر؛
● ارتقای نگرش دانش‌آموزان نسبت به خود و جهان پیرامون؛

● پرورش تفکر و حرکت رو به پیشرفت در فرد و جامعه؛
● کشف توانمندی‌ها، ظرفیت‌ها و درک وجود نوعی تعالی در خویشتن؛

● افزایش قدرت تصمیم‌گیری دانش‌آموزان در بیان اندیشه‌های خود با ابزار هنر؛

● ارج نهادن به میراث فرهنگی ایران و چگونگی نقش آن در هویت ملی و تلاش در نگهداری و حفظ آن.

۲. معرفی اجمالی کتاب درسی

این کتاب به چهار پودمان اصلی تقسیم شده است.

۱. مطالعه مفهوم زیبایی و هنر: با مطالعه این قسمت، دانش‌آموزان با دیدگاه‌های مختلف در زمینه زیبایی و هنر آشنا می‌شوند. به طوری که حساسیت آنان در زمینه نگاه کردن و شنیدن، نسبت به محیط زندگی و دنیای پیرامون، ارتقا می‌یابد. یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در این بخش به آن توجه شده است، تأثیر فعالانه نگاه کردن و گوش دادن در شکل‌گیری رفتار است. برای شناسایی رفتار افراد، دانستن زبان بدن، یکی از ضروری‌ترین کارهاست که در این فصل بدان پرداخته شده است و از قسمت‌های جذاب این فصل به‌شمار می‌رود.

۲. خلاقیت هنری: همچنان که گفته شد، پیشرفت دانش‌آموزان در زمینه خلاقیت هنری، تأثیر مستقیمی بر خلاقیت علمی آن‌ها دارد. مهم‌ترین هدف این قسمت آشنایی دانش‌آموزان با روند بارور کردن اندیشه، با کمترین تأثیرپذیری از محیط پیرامونی است. فعالیت‌های طراحی شده در این قسمت به پرورش اندیشه و ایده‌پردازی در دانش‌آموزان کمک خواهد نمود.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

رویکرد آموزشی این کتاب شباهت زیادی به رویکرد آموزشی کتاب‌های ریاضی سال‌های قبل دارد، از جمله اینکه از روش فعال در آموزش مفاهیم استفاده شده است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

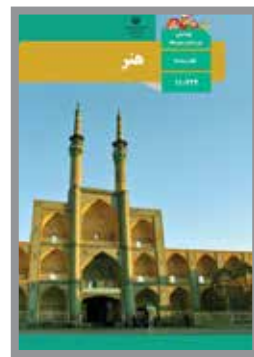
مبحث تبدیل‌های هندسی که در کتاب‌های ریاضی پایه‌های قبل مطرح شده بود در اینجا به گونه‌ای دیگر، همراه با طرح کاربردهایی جالب در این زمینه مطرح شده است.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

چیزی که ممکن است به آموزش این کتاب آسیب وارد کند توجه‌نکردن معلمان به اهداف تعریف شده برای هر مفهوم است. لذا لازم است دبیرانی که تدریس این کتاب را برعهده می‌گیرند، علاوه بر داشتن معلومات لازم و کافی از هندسه، به اهداف موردنظر نیز توجه لازم را داشته باشند.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

در پایه دوازدهم نیز کتاب هندسه ۳ را خواهیم داشت که از جمله شامل بخشی از مفاهیم هندسه تحلیلی خواهد بود.

نام کتاب: هنر

کد کتاب: ۱۱۰۲۲۲

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: دهم و یازدهم

رشته تحصیلی: درس مشترک کلیه رشته‌ها

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب هنر

مأموریت اصلی کتاب هنر پرورش خلاقیت هنری است

۱-۴. به عواملی که در خلق زیبایی اثر مؤثرند توجه دارد، مانند نور، و رنگ، فضا، زمان، حرکت، صدا و نیز واکنش ادراکی ما به آن‌ها.

۲-۴. زیبایی‌شناسی کاربردی می‌تواند هم برای تجزیه و تحلیل اثر به کار برود و هم منجر به بالابردن کیفیت اثر در فرایند تولید شود.

۳-۴. در هر جنبه از زندگی ما و هر پدیده از طبیعت، در چارچوب زیبایی‌شناسی کاربردی، امکانی بالقوه برای تبدیل شدن به هنر وجود دارد که می‌تواند به‌عنوان ماده خام آفرینش اثر هنری مورد استفاده قرار گیرد.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

الف. این کتاب به همراه کتاب راهنمای معلم وارد سیستم آموزشی گردیده است. مطالعه دقیق کتاب راهنمای معلم از آن جهت حائز اهمیت است که، هم به افزایش اطلاعات مورد نیاز دبیر کمک می‌کند و هم به او راه‌ها و روش‌های تعالی تدریس را در قالب طرح درس‌هایی مناسب بیان می‌دارد. ب. ارزشیابی از این کتاب فرایندمحور است و هرگز نباید از طریق امتحان کتبی از آن ارزشیابی به عمل آید.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه یازدهم

این درس به‌صورت انتخابی در پایه دهم یا یازدهم ارائه می‌گردد.

نام کتاب: فیزیک ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۴۴

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ریاضی - فیزیک و علوم تجربی

میزان ساعت تدریس: ۴ ساعت در هفته برای رشته

ریاضی. ۳ ساعت در هفته برای رشته علوم تجربی

۳. تحلیل آثار هنری: در این فصل دانش‌آموز با آثار هنری و چگونگی مطالعه آن‌ها آشنا می‌شود. ساختار فصل به‌گونه‌ای است که فرد ابتدا با هنرهای بصری مانند نقاشی، پیکره‌سازی و معماری آشنا می‌شود و در ادامه هنرهای صوتی و عناصر شکل‌دهنده آن‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت به معرفی ساختمان‌هایی که همزمان از فضا و صدا بهره می‌جویند پرداخته می‌شود.

۴. هنر، میراث فرهنگی و سبک زندگی: در این بخش به ویژگی‌های متمایزکننده هنر ایران از نظر فرهنگی پرداخته می‌شود و ضمن آن سه مقوله زیر به‌طور جداگانه ارزیابی می‌گردد.

۱-۴. سلیقه و انتخاب: زیبایی در انتخاب‌های معمولی افراد تجربه می‌شود. در این بخش با اشاره به ارزش‌های زیبایی‌شناختی از آنچه انتخاب، خریداری و مصرف می‌شود به مفهوم سلیقه پرداخته می‌شود.

۲-۴. هنر ایرانی و هویت ایرانی: در این قسمت اصالت هنرها در مرزهای قومی و ملی مورد بحث قرار می‌گیرد و دانش‌آموزان، با شناخت شماری از ویژگی‌های فرهنگی و هنری ایرانی به نقش آن‌ها در شکل‌دهی به هویت فرهنگی خویش پی می‌برند. اشاره به هنرهای ملی دیگر کشورها نیز می‌تواند مرزهای هویت‌بخشی هنر را برای دانش‌آموزان روشن‌تر کند.

۳-۴. هنر و زندگی روزمره: بالابردن سطح بهره‌گیری از هنر در زندگی روزمره مهم‌ترین هدف این پودمان است. برانگیختن حساسیت دانش‌آموزان در ارزیابی هنر در زندگی روزمره و محیط پیرامون خود می‌تواند زمینه‌های ایجاد این توانایی را فراهم کند.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب که برای اولین بار در نظام آموزشی ایران در دوره دوم متوسطه در پایه دهم یا یازدهم به‌صورت انتخابی ارائه می‌گردد، در واقع ادامه کتاب فرهنگ و هنر پایه‌های هفتم، هشتم و نهم است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب در پایه دهم یا یازدهم به‌صورت انتخابی ارائه می‌گردد. رویکرد هنری در این کتاب بر بنیان زیبایی‌شناسی کاربردی است. زیبایی‌شناسی کاربردی می‌گوید هنر تنها آثار گران‌بهایی نیست که در موزه‌ها نگهداری می‌شود، بلکه آن است که در زندگی روزمره ما نقش بازی کند. زیبایی‌شناسی کاربردی در این کتاب واجد سه خصوصیت اصلی است:

۱. مأموریت اصلی کتاب

آموزش فیزیک به دانش‌آموزان رشته‌های ریاضی - فیزیک و علوم تجربی در پایه یازدهم مأموریت اصلی این کتاب است. بدین منظور در تألیف کتاب به دانش روز و مورد نیاز دانش‌آموزان و همچنین به مهارت‌های ضروری و نگرش‌هایی که باید دانش‌آموزان به دست آورند تا به شایستگی‌های موردنظر برسند توجه شده است.

۲. معرفی اجمالی

کتاب در ۵ فصل برای هر دو رشته ریاضی - فیزیک تجربی تألیف شده است ولی دانش‌آموزان رشته تجربی تنها ۴ فصل آن را خواهند خواند. عناوین فصل‌ها به ترتیب عبارت است از: الکتروستاتیک ساکن و خازن‌ها، جریان و مدار الکتریکی، مغناطیس، القای الکترومغناطیسی و فیزیک هسته‌ای.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

در این کتاب نیز متن به گونه‌ای ارائه شده که معلمان به کمک آن بتوانند به روش فعال و تعامل با دانش‌آموزان آموزش را دنبال کنند. آزمایش‌ها و فعالیت‌های زیادی نیز، همانند کتاب قبلی، در این کتاب آمده است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

- به کاربردهای روز فیزیک بیشتر توجه شده است؛
- موضوعات فیزیک به صورت یکپارچه و نزدیک به هم در نظر گرفته شده است؛
- موضوعات کتاب براساس ایده‌های کلیدی، مفاهیم و مهارت‌های اساسی مورد نیاز در این دوره انتخاب شده است.
- در تولید محتوا به استاندارد محتوا و عملکرد توجه شده است.
- مطالب این کتاب نسبت به کتاب‌های قبلی بسیار ساده‌تر است.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

مهارت‌های اساسی که در این کتاب بر آن تأکید می‌شود چگونگی به‌کارگیری روش علمی است. روش علمی خود دارای خرده مهارت‌هایی چون اندازه‌گیری، محاسبه، آزمایش، مدل‌سازی، کنترل متغیر، تحلیل، نتیجه‌گیری، مشاهده و مقایسه است. مفاهیم اساسی نیز که در این کتاب ارائه شده عبارت است از: ماده و انرژی، رفتار و عملکرد، برهمکنش‌ها، الگوها، تغییر و اندازه‌گیری، واحد سازنده، نیروهای بین مولکولی، برهم‌کنش.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

کتاب فیزیک دوازدهم نیز بر اساس ایده‌های کلیدی و مفاهیم اساسی دوره دوم متوسطه طراحی و تألیف خواهد شد و از هم‌اکنون موضوعات آن مشخص شده است. در کتاب آتی نیز تلاش خواهد شد متن به همراه آزمایش‌ها و فعالیت‌های موردنظر به گونه‌ای تألیف شود که معلم بتواند آموزش فیزیک را به روش فعال دنبال کند و دانش‌آموزان را به اهداف دانشی، مهارتی، نگرشی و شایستگی‌های موردنظر برساند. ایده‌های کلیدی در درس فیزیک عبارت‌اند از: ساختار و عملکرد، روابط و الگوها، پایداری، تغییر و اندازه‌گیری.

نام کتاب: آزمایشگاه علوم تجربی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۷

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ریاضی فیزیک و علوم تجربی

میزان ساعت تدریس: ۱ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

کتاب آزمایشگاه علوم، پایه یازدهم، با هدف تربیت

شهروندانی که مهارت لازم برای حل مسئله به روش علمی را دارند، برای دانش‌آموزان نگاشته شده است. منظور از داشتن مهارت حل مسئله به روش علمی این است که فرد برای حل مسائل روزانه فردی، اجتماعی و محیط‌زیستی روش‌های علمی را به کار بگیرد و از دادن پاسخ براساس حدس و گمان و همچنین پرداختن به روش‌های غیرعلمی بپرهیزد. برای این کار داشتن فهم درستی از روش علمی و مهارت‌های فرایندی علوم ضروری است. مهارت‌های فرایندی مهارت‌هایی است که فراگیری و تقویت آن‌ها از طریق حل مسائل گوناگون به روش علمی ممکن می‌شود. در این راستا محتوای کتاب آزمایشگاه علوم باید به گونه‌ای باشد که فراگیر بتواند از طریق آن مهارت‌های لازم برای حل مسئله را کسب و در خود تقویت کند و برای بهبود سطح زندگی از آن بهره بگیرد. نتیجه این رویکرد، تربیت افرادی است که:

- پرسشگرند.
- مهارت‌های فرایندی علوم را کسب و در خود تقویت کرده‌اند.
- در حل مسائل از روش علمی استفاده می‌کنند.
- کارگروهی را ترجیح می‌دهند.
- توانایی تشخیص روش علمی در حل مسئله از روش غیرعلمی را دارند.
- اخلاق مدارند.
- نسبت به خلق، مخلوق و خلقت روحیه مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، مراقبت و محافظت دارند.
- به خرد جمعی باور دارند.
- وظایف خود را مشفقانه و مشتاقانه انجام می‌دهند.

۲. معرفی اجمالی

کتاب آزمایشگاه علوم پایه یازدهم در ادامه کتاب آزمایشگاه علوم پایه دهم نگاشته شده است. در کتاب پایه دهم ۸۰ عنوان آزمایش در سه دسته مربی، کاوشگری و دستورالعملی از چهار رشته علوم تجربی شامل زیست‌شناسی، زمین‌شناسی، فیزیک و شیمی طراحی، تدوین و نگاشته شده است. محتوای کتاب پایه یازدهم نیز از همین رویکرد پیروی می‌کند و شامل ۶۰ عنوان آزمایش است.

ساعت تدریس این کتاب یک ساعت در هفته است. اما تعداد آزمایش‌های طراحی شده بیش‌تر از ظرفیت این میزان ساعت است. در حقیقت رویکرد کتاب‌های آزمایشگاه علوم این است که امکان برگزاری این درس را در همه

واحدهای آموزشی در سراسر کشور، فراهم کند. از این رو در آن‌ها شمار زیادی آزمایش از نظر سهولت انجام، دسترسی به ابزار و امکانات، دانش تخصصی مربی و سطح شناختی دانش‌آموزان طراحی شده است تا به مربی حق انتخاب دهد تا با توجه به شرایط واحد آموزشی حداقل ۵۰ درصد آن‌ها را انجام دهد.

ویژگی‌های کتاب‌آرایی روش‌های ارائه محتوا و رویکرد سازمانی کتاب:

- قطع کتاب: رحلی
- فصل‌بندی: شامل چهار فصل با عنوان‌های کلیات، آزمایش‌های مربی، دستورالعملی، کاوشگری است. البته در پایان کتاب آزمایش‌های پروژه محور معرفی شده است. به طوری که مربی می‌تواند براساس محتوای مربوطه، پروژه‌هایی را طراحی و اجرا کند.
- سازماندهی حروف‌چینی محتوا: تک ستونی با حاشیه از نظر رویکرد سازماندهی، محتوای کتاب ویژگی‌های زیر را دارد:

- تا حد امکان بومی‌سازی شده است.
- به رویکرد کاوشگری توجه کرده است.
- آموزش تلفیقی علوم تجربی موردنظر است.
- در همه آزمایش‌ها، حفاظت از محیط‌زیست اولویت دارد.
- در طراحی آزمایش‌ها، به همه مهارت‌های فرایندی علوم تجربی توجه شده است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

در برنامه درسی گذشته، کتاب مستقل و مشابهی وجود نداشته است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب همانند کتاب آزمایشگاه علوم پایه دهم، از طراحی جدید برخوردار است و از درس‌هایی است که در نظام آموزشی جدید به برنامه اضافه شده است. این طراحی نو ویژگی‌های زیر را دارد:

قابلیت اجرا در همه واحدهای آموزشی؛
قابلیت اجرا توسط همه متخصصین چهار رشته علوم تجربی؛

دربرگیرنده گستره وسیعی از آزمایش‌های علوم تجربی؛

در نظر گرفتن تفاوت‌های فردی فرگیران؛

منبع جامعی از آزمایش‌های گوناگون.

داشته باشد.

کتاب دینی، قرآن و اخلاق پایه یازدهم با هدف پوشش دادن برخی از اهداف مذکور در حوزه اعتقادات (به‌ویژه اصول نبوت، امامت) و اخلاق فردی و اجتماعی به‌ویژه بخش خانواده تدوین گردیده است.

۲. معرفی اجمالی کتاب درسی

کتاب از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول؛ اندیشه و تفکر. این بخش که بیشترین حجم کتاب را شامل می‌شود با انسان‌شناسی و در ادامه با پیوند دادن آن با خداشناسی به تبیین ضرورت نبوت، در قالب ادبیاتی استدلالی مبتنی بر آیات قرآن کریم، پرداخته است. در ادامه جایگاه دین، نسبت آن با فطرت انسان، تداوم و ضرورت‌های آن، ختم و دلایل آن، قرآن کریم و... آمده است. جهت ایجاد فضایی عاطفی و کاربردی یک درس به تبیین اخلاق حضرت رسول الله اختصاص دارد. امامت و نسبت آن با نبوت در نظام اندیشه شیعه در این کتاب با پرداختن به موضوعات زیر تداوم یافته است: نسبت امامت با نبوت، اثبات امامت، امام عصر (عج) و غیبت آن حضرت، فقاهت؛ اجتهاد و حکومت اسلامی در عصر غیبت.

چند موضوع اخلاقی و اجتماعی نیز با محوریت عزت‌نفس، خانواده و ازدواج، محورهای دیگر کتاب را تشکیل می‌دهند.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب، نسخه اصلاح شده‌ی کتاب دین و زندگی سوم قدیم است که با توجه به نظرات جمع‌آوری شده از سوی دبیران، مورد بازبینی و بازنویسی قرار گرفته است. از این‌رو، سرفصل‌های این کتاب با کتاب دین و زندگی سوم، یکی است، اما با توجه به نظرات دریافتی، هر درس بین سی تا شصت درصد تغییر محتوا یافته است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

۱. بر طبق نظرسنجی‌های صورت گرفته برخی مباحث مربوط به نبوت و امامت و حکومت اسلامی در کتاب دین و زندگی (۳) مشکل‌تر از سایر کتاب‌ها بود. برگزاری امتحان نهایی نیز که در این سال انجام می‌گرفت، در مجموع سبب شده بود این کتاب مشکل‌تر از سایر کتاب‌ها جلوه کند. در کتاب جدید که در سال تحصیلی جدید به دست همکاران می‌رسد، تلاش شده است پیچیدگی مباحث کمتر شود و

نام کتاب: دین و زندگی (۲)

۱. رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۴

۲. رشته تحصیلی: ریاضی فیزیک و علوم تجربی

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۵

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

میزان ساعت تدریس: ۴ ساعت در هفته برای رشته

ادبیات و علوم انسانی ۲ ساعت در هفته برای رشته‌های

ریاضی فیزیک و علوم تجربی

۱. مأموریت اصلی کتاب

مهم‌ترین هدف تشکیل نظام اسلامی به‌طور اعم و نظام آموزشی به‌طور اخص، تربیت دینی - به معنای عمیق و گسترده آن - است. دین مقدس اسلام برنامه جامع تربیتی انسان برای عبودیت و تقرب الی الله است.

تعمیق معرفت و ایمان متریبان به اعتقادات، اخلاق و احکام الهی که همان معرفت و ایمان به دین اسلام است، مهم‌ترین رسالت تعلیم و تربیت در نظام اسلامی است. حوزه یادگیری حکمت و معارف اسلامی بستری برای تقویت اندیشه، ایمان و عمل دینی و برنامه‌ریزی برای دستیابی به معرفت نسبت به برنامه جامع تربیتی است تا به متریبان، میزانی از آگاهی درباره اسلام را بدهد تا بتوانند براساس آن زندگی فردی و اجتماعی خود را بر محور بندگی خدا سامان بدهند، فرد را توانمند سازد که به‌گونه‌ای فعال، جامعه را به سوی آرمان‌های اسلامی سوق دهد و در برابر آسیب‌های اعتقادی، اخلاقی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی، ایستادگی و مقاومت کند و به او این توانایی را بدهد که در آینده در تربیت فرزندان خود موفق و در تعالی جامعه مشارکت مؤثر

قرار گرفته است؛ در کتاب یازدهم نیز این شیوه ادامه می‌یابد اما به جای دو صفحه تنها یک صفحه قرائت خواهیم داشت و صفحه دیگر به ترجمه همان آیات اختصاص می‌یابد. دبیران محترم توجه داشته باشند که دانش‌آموزان در دوره‌های ابتدایی و متوسطه اول، قواعد روان‌خوانی و صحیح‌خوانی را آموخته‌های سال‌های قبل را فراموش نکنند. بنابراین روش قرائت این صفحه به این صورت است که در هفته قبل از دانش‌آموزان خواسته می‌شود. در منزل، آیات درس بعد را تمرین کنند و در ابتدای جلسه بعد، فعالیت قرائت برای ارتقاء کیفیت اتفاق می‌افتد.

نام کتاب: جغرافیای (۲)

کد کتاب: ۱۱۲۱۸

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی

میزان ساعت تدریس: ۳ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

محقق کردن اهداف و شایستگی‌های مندرج در برنامه درسی ملی، حوزه تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی. کشف الگوهای پراکندگی پدیده‌های محیطی و اجتماعی در سطوح مختلف به منظور مدیریت منابع و محیط و مشارکت آگاهانه در مسائل و چالش‌های محیطی در آینده، پرورش مهارت‌های کاوشگری در موضوعات محیطی در آینده، پرورش مهارت‌های کاوشگری در موضوعات محیطی (یادگیری مادام‌العمر)

۲. معرفی اجمالی کتاب درسی

کتاب جغرافیای پایه یازدهم رویکرد «ناحیه‌ای» دارد که در زیر عنوان جغرافیای طبیعی، انسانی و سیاسی دانش‌آموزان

با ذکر نمونه‌های عینی و مثال‌هایی، تبیین مباحث ساده‌تر گردد. بنابر این یکی از تمایزات اصلی این کتاب از کتاب پیشین، فراوانی مثال‌ها و نمونه‌های ارائه شده در کتاب، برای نزدیک کردن مفاهیم به ذهن دانش‌آموز می‌باشد.

در کتاب دین و زندگی (۳) برخی از مباحث، به شکل‌های گوناگون و در جای‌جای کتاب تکرار می‌شود که این تکرار دانش‌آموزان را خسته می‌کند. این نظر نیز مورد توجه قرار گرفت و برخی از مباحث که تکراری بود، یا حذف شد و یا به شکل روشن‌تری تدوین گردید.

۳. ساعت درس تعلیمات دینی و قرآن در دوره دوم متوسطه، برای رشته علوم انسانی به چهار ساعت در هفته افزایش و برای رشته‌های ریاضی، علوم تجربی و فنی و حرفه‌ای به دو ساعت کاهش یافته است. مطابق با این تغییر، اکثر دانش‌آموزان دو ساعت در هفته این درس را دارند و اقلیتی از آن‌ها چهار ساعت در هفته به این درس می‌پردازند. از این جهت، لازم بود حجم کتاب برای چهار ساعت و دو ساعت متناسب‌سازی شود که ناگزیر به تدوین دو کتاب با دو حجم متفاوت منجر شد.

از آن‌جا که حجم کتاب دین و زندگی در رشته‌های ریاضی و علوم تجربی و فنی و حرفه‌ای کمتر شده، برخی از عنوان‌های کتاب قبلی (دین و زندگی ۳) از کتاب جدیدالتألیف حذف و یا تلخیص گردیده است.

۴. یکی از نقاط قوت کتاب فعلی نسبت به کتاب گذشته؛ اضافه شدن قسمت‌هایی با عنوان «پاسخ به سؤالات شما»، «دانش تکمیلی» و «منابع برای مطالعه بیشتر» است. در قسمت «پاسخ به سؤالات شما» که در هر درس گنجانده شده است به یکی از اصلی‌ترین سؤالات دانش‌آموزان در خصوص موضوع درس پاسخ داده شده است. در قسمت «دانش تکمیلی» نیز به یکی از شبهات رایج در خصوص موضوع درس پرداخته شده است. البته پاسخ به این شبهه به دلیل محدودیتی که در حجم درس وجود دارد در سایت گروه قرآن و معارف قرار داده شده است تا علاقه‌مندان به دریافت پاسخ، به این سایت مراجعه کنند. در انتهای درس‌ها نیز بخشی با عنوان «منابع برای مطالعه بیشتر» قرار داده شده است که در آن برخی کتاب‌های مناسب برای مطالعه دانش‌آموزان در خصوص موضوع درس گنجانده شده است.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

همان‌طور که در کتاب دینی و قرآن سال دهم مشاهده کرده‌اید، در ابتدای هر درس دو صفحه از آیات قرآن کریم

نام کتاب: کتاب معلم تربیت بدنی

کد کتاب: ۱۱۲۲۶

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: ۱۰-۱۱-۱۲

رشته تحصیلی: کلیه رشته‌ها

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

این کتاب در پی آن است تا با ارائه رهنمودهای آموزشی لازم، معلمان را در آموزش درس تربیت بدنی یاری کند تا دانش‌آموزان در پایان دوره متوسطه دوم به شایستگی‌های زیر دست یابند:

۱. با انجام مستمر فعالیت جسمانی از سبک زندگی فعال در موقعیت‌های مختلف پیروی کنند؛
۲. با پیروی از برنامه آمادگی جسمانی فردی و شرکت منظم در فعالیت‌های جسمانی، سطح آمادگی جسمانی خود را در موقعیت‌های مختلف ارتقا بخشند؛
۳. با بهره‌مندی از سواد حرکتی و مهارت‌های ورزشی خود، ورزش و فعالیت بدنی مورد علاقه خود را در موقعیت‌های مختلف، به شکل مستقل، ایمن و مسلط اجرا کنند؛
۴. با ارزش قائل شدن به فعالیت جسمانی و مشارکت فعال در انواع بازی‌ها، ورزش‌ها و تفریحات سالم، مسئولیت‌های فردی و اجتماعی خود را در موقعیت‌های مختلف انجام دهند.

۲. معرفی اجمالی

کتاب راهنمای معلم تربیت بدنی ویژه دوره دوم متوسطه در دو بخش با این عناوین تدوین شده است:

بخش اول: جهت‌گیری و رویکرد کلان برنامه درسی تربیت بدنی در دوره متوسطه

بخش دوم: محتوای واحدهای یادگیری
بخش اول، دارای یک فصل تحت عنوان «معرفی برنامه درس تربیت بدنی» است. در این فصل شایستگی‌ها و استانداردهای درس تربیت بدنی، جدول ایده‌های کلیدی، مفاهیم و مهارت‌های اساسی و انتظارات عملکردی از دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه بیان شده است. همچنین درباره روش‌های یاددهی - یادگیری و ارزشیابی این درس اطلاعات لازم ارائه شده است. در انتهای فصل نیز طراحی آموزشی سالانه درس تربیت بدنی در پایه‌های ده، یازده و دوازده پیشنهاد شده است.

در بخش دوم این کتاب محتوای آموزشی برنامه درسی تربیت بدنی در قالب پنج فصل تحت عناوین: زندگی فعال،

را با برخی از اصول و مبانی جغرافیای سیستماتیک (طبیعی و انسانی و سیاسی) آشنا می‌کند. مقیاس مباحث کتاب در سطح جهانی است هر چند در بخش‌های مختلف نمونه‌ها و مثال‌هایی از ایران آورده شده است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

ارایه دانش و برخی مهارت‌های جغرافیایی، فهرست واژگان و اصطلاحات در انتهای کتاب،

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

طراحی آموزشی بر مبنای مثلث یادگیری، طراحی آموزشی رشددهنده، استفاده از رسانه‌های پرشمار (کتاب DVD ضمیمه دارد) و ارائه دانش آموزی؛
- طراحی بخشی از کتاب به منظور اجرای کلاس معکوس با درج ویژگی‌های مربوط؛
- ضمیمه شدن یک DVD به کتاب، شامل تصاویر، کلیپ‌های کوتاه، نقشه و...؛
- توجه به مهارت‌های جغرافیایی شامل خواندن نقشه‌های هواشناسی، توپوگرافی، تولید نقشه موضوعی و...؛
- توجه به مسایل مهم اجتماعی - سیاسی روز و راهبردهای کلان کشور در ذیل مباحث جغرافیای جهانی؛ مانند دفاع از حقوق مسلمانان مظلوم (یمن و میانمار) تحلیل منطقه ژئوپلیتیک خلیج فارس، سلطه اقتصادی در جهان امروز، اهمیت مرز و مرزبانی و تقدیر از مرزبانان، توجه و تأکید به دریا و دریانوردی و اهمیت بنادر و قدرت نیروی دریایی، حفاظت از محیط زیست و...؛

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

- ضرورت تهیه اطلس جغرافیایی توسط دانش‌آموزان و مدرسه و استفاده از رسانه‌های پرشمار با توجه به DVD ضمیمه؛
- تأکید بر ایجاد فضای مناسب جهت ارائه دانش‌آموزان در کلاس؛
- تأکید بر ارزشیابی مستمر و به‌جا دادن به اجرای فعالیت‌های کلاسی و ارزش‌گذاری به ارائه دانش‌آموزی و پرهیز از ایجاد مشقت در آزمون‌های حافظه‌محور.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

در پایه یازدهم نیز برای رشته علوم انسانی کتاب جغرافیا با رویکرد ارایه محتوای کاربردی تألیف می‌شود.

رفتارهای فردی و اجتماعی در فعالیت‌های جسمانی، آمادگی جسمانی، مهارت‌های حرکتی و رزشی و تفریحات سالم در طبیعت ارئه گردیده و تلاش شده است تا در هر موضوع ضمن بیان نکات مهم آموزشی و فرایند تدریس، نمونه تمرینات آموزشی مناسب نیز ارائه شود.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب برای اولین بار تألیف و چاپ شده است.

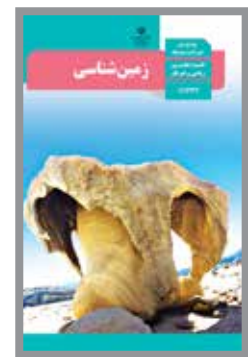
۴. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب برای اولین بار تألیف و چاپ شده است.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

مطابق تعریف، کتاب راهنمای معلم سندی آموزشی است که نقش واسطه بین سند راهنمای برنامه درسی و معلم را ایفا می‌کند و کارکرد آن هدایت و تسهیل تدریس در چارچوب تحقق اهداف برنامه است.

بنابراین انتظار می‌رود معلمان با استفاد از کتاب راهنمای معلم و بهره‌مندی از دانش، خلاقیت و تجربیات ارزنده خود، فرصت‌های غنی آموزشی را برای دانش‌آموزان تدارک ببینند و شرایط مطلوبی را در تحقق اهداف درس تربیت‌بدنی فراهم آورند.

نام کتاب: زمین‌شناسی

کد کتاب: ۱۱۱۲۳۷

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: علوم تجربی و ریاضی - فیزیک

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

آموزش مفاهیم زمین‌شناسی و تبیین کاربردهای این علم و استفاده از آن علم در زندگی روزمره.

۲. معرفی اجمالی

این کتاب دارای هفت فصل به شرح زیر است:

فصل اول: آفرینش کیهان و تکوین زمین

فراگیران ابتدا زمین را از نظر پیدایش و تکوین در جهان هستی مورد بررسی قرار می‌دهند، سپس از چگونگی ارتباط این سیاره با سایر اجرام آسمانی آشنا شده و نظریات مطرح در مورد وضعیت زمین در فضا را مورد مطالعه قرار می‌دهند. در ادامه با منشاء تغییرات کره زمین و تاریخچه آن آشنا می‌شوند. فصل دوم: منابع معدنی، زیربنای تمدن و توسعه صنعتی فراگیران با انواع منابع معدنی پوسته زمین و نقش اقتصادی آن‌ها آشنا می‌شوند.

فصل سوم: منابع آب و خاک

فراگیران با منابع آب و خاک مورد نیاز در زندگی، نحوه استقرار آن‌ها در کره زمین و مشکلات استفاده بی‌رویه از آن‌ها آشنا می‌شوند.

فصل چهارم: زمین‌شناسی و سازه‌های مهندسی

یکی از کاربردهای علم زمین‌شناسی در فنون مهندسی و ساخت سازه‌های ساختمانی می‌باشد. در این فصل فراگیران ضمن آشنایی با انواع سازه‌ها، با شرایط زمین‌شناختی مؤثر در پایداری سازه‌ها و مصالح مورد نیاز در ساخت آن‌ها آشنا می‌شوند.

فصل پنجم: زمین‌شناسی و سلامت

چون مواد سازنده زمین در حیات و سلامت موجودات زنده مؤثرند، در این کتاب فراگیران با عوامل مؤثر در ایجاد انواع بیماری‌های زمین‌زاد آشنا شده و با شناسایی عوامل مؤثر در ایجاد آن‌ها به روش‌هایی کنترل و کاهش این بیماری‌ها پی می‌برند.

فصل ششم: پویایی زمین

زمین پویاست و می‌توان آن را براساس تغییرات ایجاد شده در زمین و وقوع پدیده‌هایی از جمله زمین‌لرزه، آتشفشان و ... درک کرد. در این فصل سعی شده است فراگیران با پدیده‌های طبیعی خطرناک کشورمان و عوامل مؤثر بر آن آشنا شوند و با درک فواید این پدیده‌ها در سیاره زمین، چگونگی زیستن در کنار آن‌ها را فرا گیرند.

فصل هفتم: زمین‌شناسی ایران

مهم‌ترین موضوع مورد بحث در این فصل، آشنا کردن دانش‌آموزان با منابع خدادادی و پدیده‌های زمین‌شناسی کشورمان و نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و صنعت گردشگری کشور است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

برخی از موضوعات مطرح شده در این کتاب مشابه مطالب

۱. مأموریت اصلی کتاب

هدف از تألیف این کتاب ارتقای دانش روان‌شناسی و مهارت‌های کاربردی دانش‌آموزان پایه یازدهم رشته علوم انسانی است. در راستای نیل به این هدف، اعضای گروه تألیف سعی کرده‌اند ضمن طرح مفاهیم این دانش، چگونگی بهره‌گیری از آن‌ها را به صورت کاربردی و مهارتی، در قالب طرح‌های مختلف عینی و ملموس، بیان کنند تا علاوه بر رفع نیازهای علمی و درسی دانش‌آموزان در این زمینه، به حل مشکلات احتمالی آن‌ها نیز کمک نمایند. در این راستا هدف‌های کلی زیر در طی هشت فصل مورد توجه قرار گرفت، که عبارت است از: ۱. روان‌شناسی موضوع و روش مطالعه؛ ۲. روان‌شناسی رشد؛ ۳. احساس توجه و ادراک؛ ۴. حافظه و علل فراموشی، تفکر؛ ۵. حل مسئله، تفکر؛ ۶. تصمیم‌گیری؛ ۷. انگیزه و نگرش؛ ۸. روان‌شناسی سلامت، فشار روانی و روش‌های مقابله.

۲. معرفی اجمالی کتاب درسی

در تألیف کتاب ایده‌های اصلی حوزه روان‌شناسی - با تأکید بر فرایندهای شناختی - روانی (انگیزشی) و نیز آموزه‌های شناختی و کاربردی - مورد بحث قرار گرفته است. به طور کلی، در این کتاب نگاه مثبت‌نگر و سلامت روان مدنظر مؤلفان بوده و از ورود به روان‌شناسی مرضی پرهیز شده است.

این کتاب دارای راهنمای معلم است که در ابتدای سال تحصیلی به همراه کتاب اصلی در اختیار دبیران محترم قرار خواهد گرفت.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

در محتوای کلی کتاب با محتوای برخی از فصول کتاب قبلی مشابهت‌هایی وجود دارد که بیشترین آن‌ها در فصول اول و دوم دیده می‌شود. علاوه بر این در هر دو کتاب بر اصالت محتوا تأکید زیادی شده است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

محتوای کتاب حاضر با رویکرد روان‌شناسی شناختی نگاشته شده و به دور از آسیب‌شناسی روانی، بر روان‌شناسی مثبت تأکید دارد. نپرداختن به مفاهیم نظری و آکادمیک دانشگاهی از وجوه تمایز جدی کتاب فعلی است. همچنین بهره‌گیری از داستان‌ها، استعاره‌ها و موقعیت محوری‌های عینی در فرایند یادگیری، کتاب

کتاب‌های قبلی زمین‌شناسی است. در واقع از مطالب کتاب‌های پیشین به عنوان بستری برای آموزش مفاهیم این کتاب استفاده شده است.

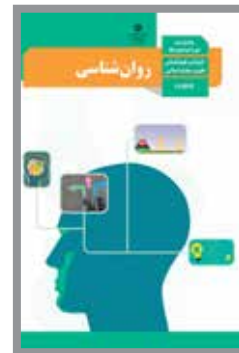
۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب، با استفاده از آموخته‌های فراگیران، بیشتر به نقش مهم زمین‌شناسی و کاربردهای آن در زندگی روزمره پرداخته است. ضمناً اولین بار است علاوه بر رشته تحصیلی تجربی، در رشته تحصیلی ریاضی - فیزیک نیز این موضوع تدریس می‌شود.

با معرفی منابع زمین در ایران به نقش اقتصادی آن پرداخته است. زیرشاخه‌ها و مباحث دیگری به غیر از سرفصل‌های کتاب‌های پیشین، در این کتاب آورده شده است. آموزش مسئله‌محور و با بهره‌گیری از تصاویر زیاد و بومی می‌باشد. در انتخاب موضوعات سعی شده است تا از مطالب دانشی کم‌تر استفاده شود.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

در این کتاب به نگرانی‌های زیست‌محیطی توجه و به حفاظت از منابع نیز پرداخته شده است.

نام کتاب: روان‌شناسی

کد کتاب: ۱۱۱۲۲۴

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: دهم یا یازدهم

رشته تحصیلی: ادبیات و علوم انسانی و علوم و معارف

اسلامی

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

نام کتاب: فارسی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۰۱

دورهٔ تحصیلی: دوم متوسطه

پایهٔ تحصیلی: یازدهم

رشتهٔ تحصیلی: ریاضی فیزیک، علوم تجربی، ادبیات و

علوم انسانی و علوم معارف اسلامی

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

- تقویت چهار مهارت اصلی زبان آموزی، شامل گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن؛
- پرورش قدرت تفکر و تعقل از طریق خوانش و درک متون ادبی؛
- ترویج و تعمیق مفاهیم و موضوعات دینی، ارزشی، انقلابی و اخلاقی به مدد زبان و ادب فارسی؛
- تقویت علاقهٔ فراگیران به زبان فارسی، به‌عنوان یکی از ارکان هویت ملی.

۲. معرفی اجمالی

- کتاب هشت فصل، به شرح زیر، دارد که براساس «انواع ادبی» تفکیک شده است؛ محتوای هر درس نیز با عنوان فصل مربوط ارتباطی تنگاتنگ دارد:
- فصل یکم: ادبیات تعلیمی
- محتوای کلی: بیان مفاهیم حکمی و اندرزی با آوردن آثار شاخص منظوم و منثور فارسی؛
- مفاهیم جزئی: توجه به آموزه‌های دینی و اسلامی، خودشناسی، خدانشناسی، نیکوکاری، پرهیز از کاهلی، رعایت آداب تعامل بین فردی، قناعت، پرهیز از طمع و حرام خواری و...؛
- طرح آموزه‌های زبانی، ادبی و فکری.
- فصل دوم: سفرنامه، حسب حال، زندگی‌نامه

حاضر را از کتاب پیشین بسیار متمایز ساخته است. استفاده از آخرین یافته‌های علمی با هدف پاسخ به نیاز مخاطبین در همه مطالب فصول مورد توجه بوده است. بهره‌گیری از روش مسئله‌محوری، مشارکت انفرادی و جمعی و طرح مثال‌های جذاب از تمایزهای جدی کتاب حاضر نسبت به کتاب قبلی است. به‌طور کلی، این کتاب متناسب با نیاز دانش‌آموزان تألیف گردیده است.

همچنین سعی شده است تا یادگیری مفاهیم این کتاب (از قبیل حافظه، علل فراموشی، انگیزه و نگرش و...) مقدمه‌ای باشد برای یادگیری مطالب دیگر کتاب‌ها و بتواند این کار را تسهیل بخشد.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

- به دبیران محترم توصیه می‌شود:
- ۱. به هدف‌های یادگیری توجه کنند؛
- ۲. فعالیت‌ها و موقعیت‌ها را فعالانه مورد توجه قرار دهند؛
- ۳. در هر جلسه به دانش‌آموزان پیش‌سازمان دهنده‌های مطالب جلسه بعد را معرفی کنند؛
- ۴. دانش‌آموزان را در فرایند یادگیری مشارکت دهند؛
- ۵. سعی کنند ابتدا با ذکر اهمیت، ارزش و کاربرد هر درس نگرشی مثبت نسبت به آن موضوع در دانش‌آموزان ایجاد کنند. قبل از آموزش هر درس، با ذکر مثال‌هایی، کاربردی بودن مباحث را مورد توجه قرار دهند؛
- ۶. مطالب «برای مطالعه» تنها برای دانش‌افزایی و مطالعه آزاد دانش‌آموزان است و به جزء درس محسوب نمی‌شود.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایهٔ یازدهم

کتاب حاضر به‌عنوان متن درس روان‌شناسی پایه یازدهم برای دانش‌آموزان رشتهٔ نظری ادبیات و علوم انسانی و رشتهٔ علوم و معارف اسلامی تدوین شده است. این کتاب دارای ۸ فصل شامل فصول روان‌شناسی: موضوع روش مطالعه؛ روان‌شناسی رشد؛ احساس، توجه و ادراک؛ حافظه و علل فراموشی؛ تفکر (۱): حل مسئله؛ تفکر (۲): تصمیم‌گیری؛ انگیزه و نگرش؛ روان‌شناسی سلامت، فشار روانی و روش‌های مقابله است. هر فصل می‌تواند در ۲ تا ۳ جلسه تدریس شود که در این صورت حدود ۲۰ جلسه تدریس را به خود اختصاص خواهد داد. برای آموزش این درس لازم است ترتیب فصول در آموزش رعایت شود.

- محتوای کلی: تجربه‌اندوزی از طریق مطالعه سفرنامه و حسب حال، آشنایی با نوع ادبی مربوطه؛

- مفاهیم جزئی: پرهیز از سطحی‌نگری با تأمل بر واقعیت‌های زندگی؛ تشویق به دانش‌اندوزی و ادب دوستی، توجه به آموزه‌های دینی از جمله خواست و مشیت الهی؛

- طرح آموزه‌های زبانی، ادبی و فکری.

● فصل سوم: ادبیات غنایی

- محتوای کلی: طرح مفاهیم غنایی با آوردن متون شاخص نظم و نثر فارسی؛

- طرح مفاهیم عرفانی و اخلاقی با تأکید بر آموزه‌های دینی و قرآنی؛

- مفاهیم جزئی: تأکید بر معرفت الهی و طریقت عرفانی، سیر و سلوک عارفانه، توجه به مبدأ کل عالم و حقیقت، توجه به اسرار آفرینش و خلقت انسان؛

- طرح آموزه‌های زبانی، ادبی و فکری.

● فصل چهارم: ادبیات پایداری

- محتوای کلی: معرفی آثار شاخص منثور و منظوم فارسی مرتبط با انواع ادبی؛

- شرح و وصف رویارویی با عوامل استبداد داخلی یا تجاوز بیگانگان؛

- وصف صحنه‌های نبرد سپاه ایران با بیگانگان ستمگر؛

- بیان جان‌فشانی‌ها و مقاومت‌های رزمندگان ایرانی در عرصه دفاع مقدس؛

- بیان خاطرات آگاهی‌بخش آزادگان دفاع مقدس و نقش هدایت‌گری آنان در پایداری اسیران هشت سال دفاع مقدس؛

- مفاهیم جزئی: ارائه تصویری از نبرد ایرانیان با مغولان و دیگر بیگانگان سلطه‌جو، طرح مضمون میهن‌دوستی، طرح نقش ایمان در تحمل دشواری‌های اسارت؛

- طرح آموزه‌های زبانی، ادبی و فکری.

● فصل پنجم: ادبیات انقلاب اسلامی

- محتوای کلی: معرفی شاعران و نویسندگان شاخص انقلاب اسلامی؛

- طرح درون‌مایه‌های ادبیات انقلاب اسلامی؛

- پاسداشت ارزش‌های ملی و انقلابی؛

- پاسداشت شجاعت و ایثار آزادگان، جانبازان و شهدا؛

- طرح آموزه‌های زبانی، ادبی و فکری.

● فصل ششم: ادبیات حماسی

- محتوای کلی: معرفی ویژگی‌های ادب حماسی با طرح نمونه‌های شاخص حماسه؛

- معرفی نمونه‌ای از حماسه دینی؛

محتوای جزئی:

- طرح چهار زمینه اصلی داستانی، قهرمانی، ملی و خرق عادت؛

- طرح آموزه‌های زبانی، ادبی و فکری.

● فصل هفتم: ادبیات داستانی

محتوای کلی: معرفی نویسندگان و شاعران و نمونه متون ادبیات داستانی؛

- طرح مفاهیم تعلیمی و اخلاقی به کمک متون روایی،

- محتوای جزئی: تقویت پیمان برادری و دوستی، پرورش احساس مسئولیت فردی و اجتماعی؛

طرح آموزه‌های اجتماعی و سیاسی با تأکید بر اندیشه‌های انقلابی و دینی امام خمینی (ره)

- طرح آموزه‌های زبانی، فکری و ادبی.

● فصل هشتم: معرفی آثار شاخص ادبیات جهان

- محتوای کلی: - طرح اندیشه‌ها، باورها و تحولات فرهنگی دیگر ملت‌ها؛

- تطبیق آثار ادبی ملت‌ها با هم؛

- محتوای جزئی: - طرح مضامین اخلاقی و دینی، از قبیل فروتنی، شکرگزاری، امیدواری، اهمیت کار و تلاش و...؛

- ترغیب دانش‌آموز به تأمل در جهان هستی، درک حقیقت الهی و جوهره وجود، تلاش برای رشد و تعالی خود و هم‌نوعان؛

- طرح آموزه‌های زبانی، ادبی و فکری.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب پیشین، فارسی

(۱) پایه دهم

- فصل‌بندی براساس انواع ادبی (شباهت در انواع ادب تعلیمی، سفرنامه، حسب حال و...، غنایی، پایداری، داستانی، جهان)؛

- تعداد دروس: ۱۸ درس؛

- ادبیات بومی: دو درس آزاد؛

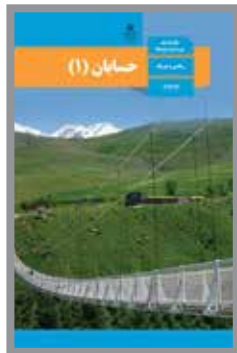
- توجه به متون شاخص زبان و ادب فارسی؛

- تأکید بر اهداف آموزشی مشترک (تقویت مهارت‌های چهارگانه زبان‌آموزی)؛

- طرح آموزه‌های علمی در سه قلمرو «زبانی، ادبی و فکری»؛

- تشابه ساختار هر درس‌ها (متن، کارگاه متن پژوهی، حکایت، شعرخوانی)؛

- تشابه رویکرد حاکم بر شیوه ارزشیابی.

نام کتاب: حسابان ۱

کد کتاب: ۱۱۱۲۱۴

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: ریاضی فیزیک

میزان ساعت تدریس: ۳ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

محتوای این کتاب شرح و تبیین پاره‌ای از مفاهیم ریاضی مورد نظر در این پایه و شامل معادلات درجه دوم، دنباله‌ها، تابع، توابع نمایی، لگاریتم، مثلثات و حد و پیوستگی توابع است.

۲. معرفی اجمالی کتاب درسی

این کتاب در ۵ فصل تدوین شده است: فصل اول جبر و معادله؛ فصل دوم تابع؛ فصل سوم توابع نمایی و لگاریتمی؛ فصل چهارم مثلثات؛ فصل پنجم حد و پیوستگی. کتاب حاضر در راستای برنامه درسی ملی و در ادامه تغییر کتاب‌های ریاضی دوره دوم متوسطه تألیف شده است. همانند پایه‌های قبلی، ساختار کتاب براساس سه محور اساسی فعالیت، کار در کلاس و تمرین قرار گرفته است. از این میان، «فعالیت‌ها» موقعیت‌هایی برای یادگیری و ارائه مفاهیم جدید ریاضی فراهم می‌کنند و این امر مستلزم مشارکت جدی دانش‌آموزان است. البته معلم هم در این میان نقش مهم برای راهنمایی و هدایت کلی فعالیت‌ها به عهده دارد. با توجه به اینکه کتاب برای دانش‌آموزان سطح متوسطه طراحی شده است، با در نظر گرفتن شرایط مختلف، امکان‌سازی فعالیت‌ها و یا ساده‌سازی آن‌ها به وسیله معلم وجود دارد. در هر حال تأکید اساسی مؤلفان، محور قرار دادن کتاب درسی در فرایند آموزش است. در همین راستا توجه به انجام فعالیت‌ها در کلاس درس و

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب پیشین

- نبود صفحاتی با عنوان تحلیل فصل و گونه‌شناسی، به دلیل پرهیز از طرح مطالبی تکراری درباره تعریف انواع ادبی؛
- تغییر جزئی در جزئیات و ریزبازم ارزشیابی مستمر و پایانی براساس معیارهای ارزشیابی و پیشنهادها و نظرات معلمان

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

هدف از تنظیم و تدوین بخش «متن پژوهی» که در پی هر درس آمده تقویت مهارت‌های اساسی خواندن، شنیدن و... بوده است؛
- در «متن پژوهی» دانسته‌ها و آموخته‌های پیشین دانش‌آموزان، از طریق طرح پرسش‌های هدفدار، مرور می‌شود؛
- آموزه‌های جدید، با توضیح مناسب و رسا، طرح می‌شود و در پی آن، ارزشیابی تشخیصی با طرح پرسش صورت می‌گیرد؛
- متن پژوهی شامل سه قلمرو است: قلمرو زبانی، قلمرو ادبی و قلمرو فکری؛
- محتوای آموزشی این کتاب از نظر اهداف آموزشی، با کتاب فارسی متوسطه (۱) پیوستگی دارد و در طرح آموزه‌های جدید به آموخته‌های قبلی دانش‌آموزان توجه شده است.

۵. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

- فصل‌بندی و عناوین فصول کتاب دوازدهم، از نظر تنظیم، تدوین و چینش محتوا و متون، به همین شکل خواهد بود.
- در کتاب دوازدهم ساختار هر فصل مانند فصل‌های همین پایه خواهد بود.
- در پایه بعدی محتوای هر درس با نیازهای ذهنی، روانی و ذائقه ادبی دانش‌آموز و معلم تناسب خواهد داشت و توانایی‌ها و قابلیت‌های رشد سنی دانش‌آموزان در طرح مفاهیم آموزشی، مدنظر مؤلفان خواهد بود.
- آموزه‌های ادبی، زبانی و فکری کتاب آتی شامل دو بخش خواهد بود:
۱. مرور بر آموخته‌های قبلی
۲. آموزه‌های جدید
- ارزشیابی مستمر و پایانی کتاب آتی، تا حد زیادی با شیوه، بودجه‌بندی و بارم‌بندی این کتاب مطابقت خواهد داشت.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم
دانش آموزان در پایه دوازدهم کتاب حسابان ۲ را خواهند خواند که مطالب و مفاهیم آن ادامه مباحث همین کتاب (حسابان ۱) خواهد بود.

نام کتاب: زبان انگلیسی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۳۰

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: کلیه رشته‌ها

میزان ساعت تدریس: ۳ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

آموزش چهار مهارت زبانی با رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه در حوزه‌های فردی، اجتماعی، علمی و تحصیلی

۲. معرفی اجمالی

این کتاب دومین کتاب از مجموعه کتاب‌های vision می‌باشد که خود استمرار و ادامه مجموعه کتاب‌های prospect می‌باشد. کتاب‌های ۱-۳ vision که برای تدریس در پایه‌های تحصیلی دهم تا دوازدهم طراحی شده‌اند کماکان با رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه تألیف شده یا می‌شوند. این کتاب دارای سه فصل کلی است و هر فصل دارای چندین زیر فصل است که در چارچوب مهارت‌های چهارگانه زبانی تألیف شده است. بسته آموزشی زبان پایه یازدهم دارای کتاب دانش آموز، کتاب کار، کتاب راهنمای معلم، لوح فشرده صوتی دانش آموز و همچنین فیلم آموزشی راهنمای معلم (بر فراز آسمان) می‌باشد.

ایجاد فضای بحث و گفت‌وگو و دادن مجال به دانش آموز برای کشف مفاهیم به‌طور جدی توصیه می‌شود.

زمان کلاس درس نباید به مباحثی خارج از اهداف کتاب درسی اختصاص یابد. همچنین نباید آزمون‌های مختلف خارج از مدرسه مبنای آموزش مفاهیم در کلاس درس واقع شوند، بلکه این کتاب درسی است که سطح و سبک آزمون‌ها را مشخص می‌کند. در بسیاری از موارد درباره یک مفهوم، حد و مرزهایی در کتاب رعایت شده است که باید به این موضوع در ارزشیابی‌ها و آزمون‌های رسمی توجه شود. رعایت این محدودیت‌ها موجب افزایش تناسب بین زمان اختصاص یافته به کتاب و محتوای آن خواهد شد. روند کتاب نشان می‌دهد که ارزشیابی باید در خدمت آموزش باشد. در واقع ارزشیابی باید براساس اهداف کتاب باشد و نه موضوعاتی که احیاناً پیش از این، سال‌ها به‌صورت سنتی ارائه شده‌اند.

ارتباط بین ریاضیات مدرسه‌ای و محیط پیرامون و کاربردهای این دانش در زندگی روزمره، که به وضوح در اسناد بالادستی مورد تأکید قرار گرفته است، به‌صورت تدریجی خود را در کتاب‌های درسی نشان می‌دهد. تلاش برای برقراری این ارتباط در تصاویر کتاب نیز قابل مشاهده است که امید است مورد توجه معلمان و دانش‌آموزان عزیز قرار گیرد.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

کتاب حاضر جایگزین کتاب حسابان قبلی می‌شود. برخی فصول این کتاب از جمله فصل اول (جبر و معادله)، فصل دوم (تابع)، فصل چهارم (مثلثات) و فصل پنجم (حد و پیوستگی) در کتاب حسابان قبلی نیز وجود داشت اما در این کتاب حجم و عمق آن مطالب متناسب با زمان تخصیص یافته به کتاب تعدیل شده است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

فصل سوم این کتاب، یعنی «توابع نمایی و لگاریتمی» در کتاب حسابان قبلی وجود نداشت، و برعکس، فصل مشتق توابع که در کتاب حسابان قبلی بود در کتاب حاضر وجود ندارد.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

دبیران محترمی که خواستار تدریس این کتاب می‌باشند می‌بایست با توجه به محتوای این کتاب دوره‌های آموزشی لازم را گذرانده باشند. همچنین لازم است در شیوه‌های ارزشیابی و نیز حدود و ثغور ارزشیابی، با توجه به تغییرات صورت گرفته در حجم و عمق محتوای آموزشی، بازنگری جدی صورت گیرد.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب به لحاظ شکلی و محتوایی در امتداد منطقی و علمی کتاب‌های زبان انگلیسی دوره متوسطه اول و کتاب پایه دهم می‌باشد. همچنین رویکرد آموزشی کتاب، شیوه طراحی مطالب و توجه همزمان به هر چهار مهارت، نحوه طراحی فعالیت‌های کتاب کار و موارد دیگر کاملاً همسو با کتاب‌های پیشین است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

در این کتاب علاوه بر گسترش دامنه واژگانی دانش‌آموزان، دو مهارت خواندن و نوشتن به نسبت کتاب‌های قبلی تکامل بیشتری می‌یابند و دانش‌آموزان با راهبردهای خواندن و نوشتن بیش از پیش آشنا می‌شوند.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

۱. تدریس این کتاب مستلزم آشنایی معلم با روح کلی رویکرد ارتباطی فعال و خودباروانه است.
۲. مطالعه دقیق راهنمای معلم این کتاب و به کتاب پایه دهم و مجموعه کتاب‌های VISION (پایه‌های هفتم تا نهم) و توجه مجموعه فیلم‌های بر فراز آسمان مورد تأکید است.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

با تألیف کتاب ۳ vision ادامه پیدا خواهد کرد.

۱. مأموریت اصلی کتاب

آماده ساختن تمرین‌ها و موقعیت‌های یادگیری مرتبط با کتاب دانش‌آموز برای دانش‌آموزان

۲. معرفی اجمالی

این کتاب دارای سه فصل متناظر با کتاب درسی است و در آن، بخش‌ها و تمرین‌هایی مورد اشاره قرار گرفته که به نوعی مکمل فرایند آموزش در بعضی بخش‌های کتاب دانش‌آموز است. بعضی تمرین‌ها هم برای حل در منزل طراحی شده است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب، به لحاظ رویکردی و نوع فعالیت‌ها، کاملاً همسو و مرتبط با کتاب‌های کار دوره اول متوسطه و پایه دهم است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

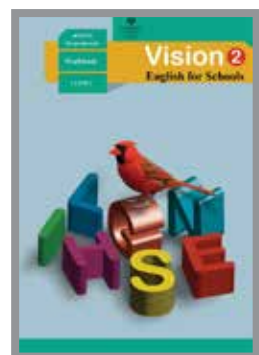
از نظر طراحی و صفحه‌پردازی این کتاب دارای تصاویر بیشتر و جذاب‌تر از کتاب‌های قبلی و متناسب با رشد سنی دانش‌آموزان است و در محتوا نیز به دو مهارت خواندن و نوشتن بیشتر توجه شده است.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

این کتاب مکمل کتاب دانش‌آموز است و حتماً باید هم در کلاس درس و هم در منزل توسط دانش‌آموزان مورد استفاده قرار بگیرد و دبیران هم باید نسبت به تصحیح اشکالات دانش‌آموزان اهتمام داشته باشند.

۶. وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

در پایه دوازدهم آتی نیز به همین صورت کتاب کار جزء بسته آموزشی خواهد بود.

نام کتاب: کتاب کار زبان خارجی

کد کتاب: ۱۱۲۳۱

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: کلیه رشته‌ها

۲. معرفی اجمالی کتاب

اصولاً در درس‌های جامعه‌شناسی ما با تولید، تداوم و تغییر پدیده‌های اجتماعی آشنا می‌شویم. از جمله، در کتاب حاضر کلان‌ترین پدیده اجتماعی یعنی «نظام جهانی» را بررسی می‌کنیم. اثرگذاری نظام جهانی بر زندگی افراد، گروه‌ها، جوامع و فرهنگ‌ها و اثرپذیری آن از این عوامل به خوبی نشان می‌دهد که چرا باید این پدیده را مطالعه کنیم. کتاب حاضر چهار فصل دارد:

در فصل اول؛ با مفاهیم «جهان فرهنگی» و «فرهنگ جهانی» آشنا می‌شویم و به تعدادی از فرهنگ‌هایی که گسترش جهانی پیدا کرده‌اند، به ویژه اسلام و غرب جدید، اشاره می‌کنیم.

در فصل دوم «چگونگی شکل‌گیری فرهنگ جدید غرب» و نظام جهانی برآمده از آن را بررسی می‌کنیم. در فصل سوم «چالش‌های و بحران‌های نظام جهانی غرب» را مطالعه می‌کنیم.

در فصل چهارم؛ «خیزش فرهنگی تمدنی جهان اسلام» برای عبور از چالش‌های جهانی و فرصت‌ها و محدودیت‌های پیش روی جنبش‌های بیداری اسلامی را مورد کنکاش قرار می‌دهیم. به‌طور کلی، در این کتاب، نظام جهانی در چارچوبی نظری و کارآمد و به شیوه‌ای عمیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۳. توصیه‌های به دبیران محترم

استفاده مطلوب از کتاب حاضر مستلزم حضور فعال دانش‌آموزان در موقعیت‌های یاددهی‌یادگیری این کتاب در بیرون و درون مدرسه و کلاس درس و بهره‌بردن از دانسته‌ها و تجربه‌های ارزشمند تمام کسانی است که با آن‌ها تعامل دارند.

برای تقویت شایستگی‌های پایه چون خواندن، شنیدن، گفتن و نوشتن در مخاطبان فعالیت‌هایی در کتاب گنجانده شده است. تمامی درس‌ها مقدمه دارند. هر درس به دو یا سه بخش تقسیم شده است و هر بخش نیز یک مقدمه دارد. این مقدمه‌ها نشان می‌دهند که هر درس یا بخش به دنبال پاسخ به چه پرسش‌هایی است.

در هر درس، فعالیت‌هایی با عناوینی چون گفت‌وگو کنید، نمونه بیاورید، تأمل کنید و... وجود دارد. این فعالیت‌ها باید با نظارت و هدایت دبیران محترم قبل، حین و بعد از کلاس انجام شود. این فعالیت‌ها یافته‌های دانش‌آموزان را تحکیم می‌بخشد و تعمیم می‌دهد.

«بخوانیم و بدانیم»ها راهی است برای علاقمند کردن

نام کتاب: جامعه‌شناسی ۲

کد کتاب: ۱۱۱۲۲۲

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: علوم انسانی

میزان ساعت تدریس: ۳ ساعت در هفته

۱. مأموریت اصلی کتاب

برنامه درسی هر حوزه یادگیری، کتاب‌های درسی آن حوزه را هدایت و راهبری می‌کند. برنامه درسی علوم اجتماعی متوسطه، براساس اصل محیط‌های توسعه‌یابنده، از آموزش پدیده‌های خرد تا کلان‌ترین پدیده اجتماعی سازمان‌دهی شده است. بنا به اهمیت علوم انسانی و اجتماعی، که شامل دانش‌هایی فرهنگی و تمدنی است، شورای برنامه‌ریزی آموزش علوم اجتماعی به این تصمیم رسید که لازم است در دوره متوسطه مبحث مفصلی درباره علوم اجتماعی مطرح شود. چون از نظر منطقی چنین مبحثی می‌بایست پیش از ورود به موضوعات و مسائل اجتماعی مطرح می‌شد اولین کتاب به این موضوع اختصاص یافت، هر چند از نظر آموزشی، در اجرا دشواری‌هایی به همراه آورد. ضرورت همسوسازی تولیدات دفتر تألیف با برنامه درسی ملی، در دو سال اخیر فرصتی فراهم آورد تا در اولین بازنویسی کتاب‌های جامعه‌شناسی، در ترتیب موضوع کتاب‌ها جابه‌جایی‌هایی صورت گیرد و از جمله موضوع نظام جهانی از سال آخر به سال دوم منتقل شود. این جابه‌جایی کمک خواهد کرد تا بتوان در سال سوم با زبان آموزشی مناسب‌تر و با مصادیق انضمامی‌تری درباره علوم اجتماعی، موضوعات، مسائل و روش‌های آن به تفصیل گفت‌وگو کرد، در نتیجه در سال جاری و در قالب یک درس ۳ واحدی، فرصت بیشتری در اختیار خواهد بود تا دبیران علوم اجتماعی دانش‌آموزان را با کلان‌ترین و اثرگذارترین پدیده اجتماعی یا همان «نظام جهانی» آشنا سازند.

۱. مأموریت اصلی کتاب

فراهم آوردن موقعیت‌های متنوع آموزشی جهت مطالعه و درک تحولات و رویدادهای مهم تاریخ معاصر ایران به منظور شناخت و تحلیل زمینه‌ها، علل، عوامل، نتایج و پیامدهای تأثیر گذار و سرنوشت‌ساز تاریخ معاصر ایران، اعم از چگونگی نفوذ و دخالت‌های دولت‌های استعمارگر، جنبش‌ها و قیام‌های ضداستعماری و ضداستبدادی از قبیل نهضت مشروطه، جنبش ملی شدن نفت، نهضت و انقلاب اسلامی.

۲. معرفی اجمالی کتاب درسی

این کتاب شامل ۲۶ واحد یادگیری است که محتوای آن‌ها براساس توالی تاریخی (کرونولوژی) انتخاب و ساماندهی شده است. دوره زمانی که محتوای این کتاب را پوشش می‌دهد از ابتدای دوره قاجار شروع می‌شود و به رحلت حضرت امام خمینی (ره) در سال ۱۳۶۸ ش پایان می‌پذیرد. البته درس ۲۶ کتاب با عنوان «بیداری اسلامی» سیر جنبش‌ها و شخصیت اسلامی و مبارز جهان اسلام، به‌ویژه جریان بیداری اسلامی در مصر، هندوستان و دیگر کشورهای مسلمان، را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد.

کتاب تاریخ معاصر دارای مقدمه نسبتاً مفصلی است که تحولات مهم فرهنگی و تمدنی تاریخ ایران را، از آغاز تا دوران معاصر، مرور می‌نماید و حاوی مطالب سودمندی برای دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه است.

۳. وجه تشابه این کتاب با کتاب‌های پیشین

همان کتاب پیشین پایه سوم دبیرستان گذشته است.

۴. وجه تمایز این کتاب با کتاب‌های پیشین

این کتاب جدیدالتألیف نیست، بنابراین تمایزی با کتاب پیشین ندارد.

۵. توصیه‌ای به دبیران محترم

لازم است در فرایند یاددهی - یادگیری کتاب بر شناخت و تحلیل زمینه‌ها، علل و پیامدهای رویدادها و تحولات تاریخ معاصر تأکید شود و از توجه و تمرکز بر جزئی‌نگری و انباشت ذهنی صرف جزئیات دانشی پرهیز گردد.

۶. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

کتاب تاریخ معاصر فقط در پایه یازدهم، و برای دانش‌آموزان تمامی رشته‌ها به استثنای دو رشته ادبیات و علوم انسانی و علوم معارف اسلامی تدریس می‌شود. دانش‌آموزان در پایه دوازدهم درسی با عنوان تاریخ نخواهند داشت.

مخاطبان به مطالعه بیشتر تا به جای مراجعه به کتاب‌های کمک درسی غیرمفید از کتاب‌های غیردرسی مفید استفاده کنند و در دانسته‌های و تجربه‌های علما و اندیشمندان شریک شوند. «بینیم و بدانیم»ها نیز چنین هدفی را دنبال می‌کنند. فیلم خوب می‌تواند منبع مفید و مفرح دانش باشد! تصویرها، جدول‌ها و نمودارها بخشی از محتوای درس هستند و مخاطبان را برای رسیدن به اهداف درس یاری می‌رسانند. برای تهیه تصاویر این کتاب تلاش فراوانی صورت گرفته است.

صفحه پایانی هر درس فرصتی برای اندیشیدن، گفتن و نوشتن است. این صفحه شامل سه بخش است: «مفاهیم کلیدی»، «خلاصه کنید»، «آنچه از این درس آموختیم». برای ارزشیابی کتاب نیز توصیه‌هایی صورت گرفته است. امیداست با ایجاد موقعیت‌های آموزشی مناسب، به کارگیری روش‌های یاددهی - یادگیری متنوع و نیز انجام ارزش‌یابی‌های هدفمند فرصت استفاده مطلوب از کتاب فراهم شود.

۴. چگونگی وضعیت این کتاب در پایه دوازدهم

در پایه دوازدهم جامعه شناسی به صورت یک درس دو واحدی ارائه خواهد شد. بنا داریم با زبان آموزشی مناسب‌تر و مصادیق انضمامی‌تری درباره علوم اجتماعی، موضوعات، مسائل و روش‌های آن به تفصیل با مخاطبان گفت‌وگو کنیم.

نام کتاب: تاریخ معاصر

کد کتاب: ۱۱۱۲۲۰

دوره تحصیلی: دوم متوسطه

پایه تحصیلی: یازدهم

رشته تحصیلی: کلیه رشته‌ها به استثنای رشته ادبیات و

علوم انسانی و علوم و معارف اسلامی

میزان ساعت تدریس: ۲ ساعت در هفته